

האלהים והבאת אתה את־הדברים
 אליהאלהים: וְהוֹתַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת־
 הַחֲקִים וְאֶת־הַתּוֹרָת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם
 אֶת־הַדֶּרֶךְ יִלְכוּ בָהּ וְאֶת־הַמַּעֲשֵׂה
 אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן: וְאֵתָה תַחֲזֶה מִכָּל־

אולפן מן קדם יי ותהי מתי את
 ית פתגמא לקדם יי: כ ותודר
 יתהון ית קממא וית אוריתא
 ותהודע להון ית אורחא דיתכון
 בה וית עובדא דיעבדון: כא ואת

תחזי מכל עמא
 דתלמי דיי גברין
 לקבלא ממון ותמנ
 אלפין רבני מאותי

אנשי חיל. עשירי
 ולכיר פנים: אנש
 (כס) שכן כדאי לס
 דצריכס נשמעין:
 ממונס (כס) דין (כס)
 דינא דמפקין ממונ
 שרי אלפים. כס
 חלףי: שרי מאו
 חמשים. י"ב חלף:

להאמינו באותו דבר, לנ
 נחשד הוא להעיד בשבני
 גמור הוא ויכלל בירא
 ענמו, ואלס קרוב אלל
 לו שוס ספק דדבר ואלע
 דינא, ומי שאינו עושה כ
 ממונ שלו, ח"כ הרי דע
 מחבירו ויכנס נחשד שדי
 יעקב ראיתי שהבין דברי
 ומשום מראית העין לרץ
 עיי"ש, אבל רש"י לא כיו
 חיימנין דמיתקרי לדינא;
 שומד עכ"ל: (גד) ונת
 להשמיענו) דשרים מלגו
 קלת (וכן הקשו בתוס')
 אנשים סך הכל 19,400
 הכל 593,400, מן הס
 581,400, מסכום הו
 פשוטים, ושרים סך הכל
 נחמו חז"ל לדקדק במכו
 מן כ'

ולמד ממאמר חכמ
 במעשה צעלה אוב כ:
 ע"ה יעוין שם דבר

לקט בהיר

רש"י

ימין ושמאל מפירש"י בשם המכילתא עיי"ש, אלא פירושו
 אני אמן לך עלה, אבל מי אני צור ולא אדע ועיני בשר לי
 ועמתי לא תכון רק באופן שיהיה ה' עמך ויסקים לעלה זו,
 והוא"ו של ויהי פירושו אם יהי ואח"כ מפרש רש"י ביתר
 ביאור, הלא עלה זו של יתרו הוא ואיך אמר שיהיה ה' עם
 (רא"ם): (בט) חיצת "מול" פירושו זה לעומת זה כמו ב' בני אדם המדברים זה עם זה פנים אל פנים, ופירושו הלמד
 של לעם לצורך העם, כלומר עמוד לפני הקב"ה לצורך העם (רא"ם): (ג) צוה תהיה מול האלהים לנורכס שצביח דברי
 רבותם לשאל עליהם, כי ללמד אותם תורה ומצוות היאך יתנהגו אמר בפסוק הסמוך והוהרתה אתהם וכו' והודעת להם וכו'
 ח"כ דברים זה בהכרח שהוא דברי רבותם (רא"ם): (גא) מדאמר תחזה לשון חזיון דכתיב (ברא' ע"ו א') היה דבר ה'
 אל אברהם במחזה, או מחזה שדי יהוה (במד' כ"ד ד'), שהוא לשון נבואה, ולא אמר תבחר, גם אמר חיצת ואתה ללא צורך
 שהלא תחזה בעצמו הוא לשון נוכח, ודאי שפירושו שרק אתה תוכל לעשות זאת (רא"ם):

אור החיים

ככל אחד, משה לנד מעלתו, והזקנים לנד היותם
 רבים, או אפשר שנתכון צאומרו גם אתה לרבות
 העם שגיגע להם הלאות הנשים כשיכיו ממחנינים
 זה לזה דיון, ואומרו גם ב' לרבות הגם שיצטרף
 הוא עם הזקנים:
כא. ואתה תחזה. פירוש לא שהעם ימנו
 עליהם הלא הוא יחזה. עוד רמז כי
 לנד זה יחשב כאלו הוא השופט כיון שהם שלוחיו
 ויטול חלק במצות:
מבל העם. פירוש הגם שימלא בני אדם
 שיראה בעיניו כי הם ראויים לדבר, אף
 על פי כן לא יהיה מתרצה בהם עד שיבקש כל
 העם ויקח הגדול שכולם בכל צחינה מצחינות
 הטובות המנויות בדבריו:

אנשי חיל וגו'. אמר ד' הדרגות כנגד ד' מניינים
 המזכרות בדבריו, כנגד שרי אלפים אמר
 אנשי חיל, היצת חיל הגיד עולם השלמה האושר
 והמדות והגבורה וכללות השלימות; כי כן רריך
 להיות שר האלף, וכנגד שרי המאות אמר יראי
 אלהים כי לנד פרט זה לא יצטרך כל כך הלא
 כשיהיה ירא אלהים ראוי להתמנות שר למאה,
 ודקדק לומר יראי אלהים שצריכין להיות יראים
 יראת העונש; כי יש לך לדעת כי הירא צחינות
 שם הוי"ו לנד שיהיה צדעתו כי ה' רחום וחנון
 לפעמים יחטה ויחסוך על רחמיו כי יאריך אפו
 וכדומה אבל יראת העונש תרעיד המשכיל, וכמו
 שהמלא שכל גדולי עולם יראים מדקדוקי המשפט
 הגם כי יודעים שמעשיהם ישרים ונכונים, ולא

אור בהיר

דבריו כן הוא. (מד) וכל זה לדברי רז"ל. (מז) למה לומר ואתה, הלא עמו מדבר, אם לא למעט. (מח) וזה מענה למשה.
 לפי מה שהבין יתרו שלא רצה לאחד מצוות שצאו לידו. (מח) חיצת מכל מיותר, וגם חיצת העם פשיטא. (מט) בהשקפה
 ראשונה. (נ) כמו אשת חיל מי ימצא. (נא) ולא אמר יראי ה'. (נב) פירוש יראת העונש גם כן, ולא צא למעט אהבה ויראת

במלאכה מותר כל שהוא ג' ימים קודם השבת וכל שהוא חוץ ג' ימים לשבת אסור אף אם הספינה של גוי ואין הישראל עושה במלאכה דמכל מקום גוי עושה המלאכה בשביל ישראל השוכרה וישראל נהנה זה בשבת אלא שמפני הסכנה מותר אלא שצריך שיהיה ג' ימים קודם השבת כדי שלא יהא נראה כמתנה לחלל את השבת ולהוה כרייתא דאין מפליגין בכל ענין היא בין שהישראלים עושים במלאכה בין שהגויים עושים אותה בשביל ישראל והוא נהנה ממנו ולהיות ענין הכרייתא אפילו כשהישראלים עושים מלאכה לזה אמר הר"ה והוא הדין להפריש במדברות ובכל מקום סכנה שאדם עומד לחלל זו את השבת וכיון שהכרייתא בכל ענין גם כשהמיר בקופה לדבר מצוה אפילו בערב שבת בכל ענין היא ואפילו כשהישראל עושה עושה החילול עכ"ל:

[ד] וכתב עוד (הרי"ש נתי"ו) שאלת על היוצאים בשבת במדבר והכל יודעים שהם צריכים לחלל שבת כי מפני הסכנה לא יוכלו לעבד במדבר לצד שבת ולכן [נסתפקת] אם ראוי למחות בידם שלא ילאו בשבת במדבר. תשובה דבר זה מתורת הר"ה למדנו שנתן טעם בזה היא דאין מפליגין בספינה ואין צריך על עיירות של גוים פחות מג' ימים קודם השבת משום דמקום סכנה הוא וכל ג' ימים קודם לשבת [קמי שבתא] מיקרי ונראה כמתנה לדחות את השבת מפני שאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש והוא הדין למפריש במדבר וכל מקום סכנה שאדם עומד לחלל זו את השבת עד כאן לשון הר"ה ולפי זה כל היוצא מן היישוב למדבר ביום א' ו' וג' מותר לפי שאלו הג' ימים מתייחסים לשבוע שעברה ונקראים בתר שבתא כדאיתא בפרק מי שחטאו (גיטין עו.) ואין לו להמנע מחמת שבת הבא שאז אם יארע לו סכנה ויצטרך לחללו מפני פיקוח נפש מותר הוא ואין כאן חילול אבל ביוצא מן היישוב למדבר ביום ד' ה' ו' אסור לפי שבג' ימים אלו מתייחסים לשבת הבא ונקראים קמי שבתא ואם כן נראה כנכנס בכוחו למקום סכנה כדי שחלל זו את השבת ואף על פי שהרי"ף והרמב"ם פירשו כרייתא זו בדרך אחרת מכל מקום הדין דין אמת וכן כתב מורי הר"ן ז"ל בפירוש ההלכות עכ"ל וכן כתב הר"ש בר

למח בתשובה (ח"א סי' נא) וכתב עוד (הרשב"א ס) שהעולה לארץ ישראל אם נודמנה לו שיירא אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא יכול הוא לפרוש ופוסק עמהם לשבות [ז] ואם אחר שיהיה במדבר לא ירלו לשבות עמו יכול ללכת עמהם יותר מחתום שבת מפני פיקוח נפש ואפילו להרי"ף (עירובין ה.) והרמב"ם (פכ"ו סוה"ט) דתמוס ג' פרסאות דאורייתא מותר לפי שאין דבר שעומד בפני פיקוח נפש ואם נכנס לעיר אחת בשבת מהלך את כולה ואפילו לדברי האוסרים לא צ"ל לדעת ונכנס לעיר דשמי הכא שמפני פיקוח נפש הוא שעבר תחמו ויניחם בערב שבת ברשות היתה אם כן הרי הוא כמי שהולך אחר גוים שאם נכנס לעיר מהלך את כולה ואפילו הניחאו מחוץ לעיר ורואה ליכנס בעיר מותר דכיון דלדבר מצוה נפק יש לו אלפים אמה לכל רוח וכדאמרין בפרק מי שהולך אחריו (עירובין מד:) עכ"ל:

[ד] ולענין דבר מצוה פירש רבינו תם שכל מקום שאדם הולך בגוון לסחורה או לראות פני חברו חשוב הכל דבר מצוה ואין חשוב דבר הרשות אלא כשהולך לטייל:

L

מ"ג.) במהלכת צרקק פירוש פחות מעשרה הא לא קשה דהתם פירושו שולי הספינה שהיו משוקעים נמים ג' טפחים או ד' היו מון י' טפחים נמצא היושב בשוליים בתחומין למטה מעשרה מהלך אבל משפת הים ועד הקרקע היה יותר מעשרה הרבה עכ"ל מיהו מדברי התוספות בפרק הוורק לשם שהקשו הן קושיא מפרק מי שהולך אחריו ותיירו התם מ"רי בספינה קטנה אבל הכא בספינות גדולות שטוענין אותן ביותר ושקעים הרבה נמים ואין מהלכות

פחות מעשרה מיהו צריך לומר שאף הכלי שדולה זו ושקע נמים היו למעלה מעשרה דאם לא כן היאך ממלא עכ"ל משמע מדבריהם שכל שהמים עמוקים יותר מעשרה אף על פי דמקרקע הספינה לקרקע הנהר פחות מעשרה למעלה מעשרה מקרי וכן כתב הרמב"ם בתשובה וז"ל אין הפרש בין ההליכה במים המלוחים ובין הנהרות שמימיהם מרובים הכל מותר אין זה אסור כלל ואין הפרש בין ההליכה בספינה ובין ההליכה על גבי סוואר של קורות והדומה להם הכל מותר אלא אם כן לא יהיו עמוקים ויהיה בין שטחם ובין שטח הארץ פחות מעשרה טפחים ואז תהיה ההולכה באלו המים בשבת אסור ואין ההליכה באלו [אלא] דין ההליכה צריך ויתלה בזה אסור תחומין ואמנם המים הרבים שבצד י"ט או יותר ההליכה על גבם מותר בשבת לפי שאין אסור תחומין למעלה מעשרה בכרמלית ומפני זה היה מותר ללכת במים המלוחים וכו' דאין אסור למעלה מעשרה אלא ביבשה אבל אריר הים שהוא אריר כרמלית אין זו אסור תחומין למעלה מעשרה ואם הוא ספק אם יש בגבנה עשרה אם לאו מותר ללכת בשבת דספק דרבנן לקולא יש בגבנה עשרה אם לאו מותר ללכת בשבת דספק דרבנן לקולא דתחומין דרבנן והאריך עוד שוב השיב לו ה"ר שמואל ראש הישיבה והשיב עליו בזה והשיב לו הרמב"ם תשובה פשוטה להחזיק דבריו הראשונים עי"ש והיא נדפסה בכרך קטן אלל אגרת של הרמב"ם [ג] ותימה על מה שפסק בשו"ע (סי' ד) דנעיין שיהא עשרה טפחים מקרקע הספינה לקרקע הנהר נמשך למבטרו שכתב כן מדעתו דלא כתשובת הרמב"ם וז"ע [ד]:

ישראל אם נודמנה לו שיירא אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא יכול הוא לפרוש ופוסק עמהם לשבות [ז] ואם אחר שיהיה במדבר לא ירלו לשבות עמו יכול ללכת עמהם יותר מחתום שבת מפני פיקוח נפש ואפילו להרי"ף (עירובין ה.) והרמב"ם (פכ"ו סוה"ט) דתמוס ג' פרסאות דאורייתא מותר לפי שאין דבר שעומד בפני פיקוח נפש ואם נכנס לעיר אחת בשבת מהלך את כולה ואפילו לדברי האוסרים לא צ"ל לדעת ונכנס לעיר דשמי הכא שמפני פיקוח נפש הוא שעבר תחמו ויניחם בערב שבת ברשות היתה אם כן הרי הוא כמי שהולך אחר גוים שאם נכנס לעיר מהלך את כולה ואפילו הניחאו מחוץ לעיר ורואה ליכנס בעיר מותר דכיון דלדבר מצוה נפק יש לו אלפים אמה לכל רוח וכדאמרין בפרק מי שהולך אחריו (עירובין מד:) עכ"ל:

וּלְעֵינֵינוּ דְּבַר מִצְוָה פִּירֵשׁ רַבִּינוּ תָּם שֶׁכֹּל מְקוֹם שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּגוֹן סְחוּרָה וְכוּ'. כֵּן כָּתַב הַמְרַדְכִי (סי' נח) והגהותיו פ"ק דשבת [ב] והביאו ראיות לדבר וכן כתוב בהגהות פ"ל (דפוס קושטא הי"ג) בשם רבינו תם וראב"ה (סי' קנח) ואב"י רבינו יואל: ד' רב"ש רבינו דבראות פני חברו חשוב דבר מצוה. כן כתב גם המרדכי. ומכל מקום נראה לי שאין כל הפוסקים מודים לרבינו תם בזה דאם כן למה להו לאהדורי אטעמי דהיתרא במה שנהגו עכשיו להפליג בים בערב שבת מפי'ק לי משום דכל ההולכים בספינות אינם מפליגין אלא לסחורה או לראות פני תצרייהם ולא לטייל וכן משמע מדברי הר"ף והרא"ש שכתבו והיינו טעמא דלדבר מצוה שרי משום דפטורי ממנות עונג דאמר מר (פוסק כה.) העוסק במצוה פטור מן המצוה ואי הולכים בסחורה חשיבי עוסקין במצוה אם כן פטרת את כל העולם ממצות אלא ודאי לית להו הא דרבינו תם. והכי משמע ק"מ מעובדא דבני בישא דאיתא בריש פרק מקום שנהגו (פסחים י:) דנהוג דלא אזלי מזור לנידון במעלי שבתא אהו לקמיה דרבי יוחנן אמרו ליה אבהתין הוה אפשר להו אגן לא אפשר לן אמר להם כבר קבלו עליהם אבותיהם ומשמע ודאי דהני לא היו הולכים לטייל דאם כן מאי הוה אפשר להו ולא אפשר לן דקאמר ואם איתא דכל שאינו הולך לטייל חשיבי לדבר מצוה למה התמירו הראשונים על עצמם וכי מדת חסידות הוא להתמיר אדם על עצמו בדבר מצוה וכן כתב הר"ש בתשובה (סי' קא) שזה שכתב רבינו בשם רבינו תם קולא ימירה היא ומכל מקום כתב שלעולם לארץ ישראל הוי שפיר לדבר מצוה וכן כתב הר"ש (שו"ת השב"ץ ח"א סי' נא): L אבם נכנס אדם בספינה שלשה ימים קודם השבת אם מותר לילך בה בשבת נמים שאין עומקן עשרה טפחים יתבאר עוד בסיומן ח"ד (ד"ה כתב מהרי"ק) כ"ד: כ"ציד מותר ליכנס בספינה בשבת בסיומן של"ט (קיד. ד"ה כתב עוד האגור):

פרישה

(ט) ולענין דבר מצוה פירש רבינו תם וכו'. ובספרי שדמי ביה נרגא, מורי ורבי (בהגהות מהר"ל לעור):

הגהות והערות

[ז] עיי' מש"כ בהגהות והערות לעיל את ט: [לא] עיי' טור ושו"ע סי' ת"ה ס"ד [ב] הגהות מרדכי, עיי"ש בסוס"י ח"ג, ובהגהות בגרי ישע סק"ז: [ג] תשובות שאלות ואגרות להרמב"ם (קושטא רע"ז ועוד) סימן א', והוא התשובה הנ"ל בהערה י"ב: [ד] עיי' בביאור מהר"י אבוכה שכתב כדעת הב"י ומש"כ בהערות שם:

9

רמב"ם א. סוכה מ"ד
 [ע"ז] וכלכלה דלאמרי,
 הר"ף [שנת, ב] והרמ"ם
 [שם מ"א סימן לז] ורמב"ם
 בפרק ל' [משנת הלכה א]:
 ג. בית יוסף [עמוד לו ד"ה
 ומלח]:
 ג. בית יוסף עמוד לו ד"ה
 [ומגן מדברי הרמב"ם
 שם, ורבינו ירושם [נחמד
 ין בחלק א' [במסלמן]:
 ד. מהלך דגיטין דף ל"ח
 [ע"ז]:
 ה. הרב המגיד הרמב"ם
 פרק ל' [משנת הלכה ד]:
 ה*. ירושלמי בילה פ"ה
 הלכה ב:

צינונים דרמ"א

פ"ה ר"ח, הובא במדרכי
 שבת רמז רנח, והגהות
 מיימניות רפוס קושטא
 שבה ל"ג; יג: ראבי"ה שבת
 סימן קצח, ואב"ו רבינו
 יואל:
 ע"ה דברי עצמו:

הגהות הסמ"ע

רמח סעף ד בהנה יש
 אסורים שכל מקום שאדם
 הולך לפתור או לרשות
 פני חבירו וכו'. כתב הב"י
 [עמוד לו ד"ה ומ"ס] ואין
 כל הפוסקים מודים לדעת
 רבינו תם [הובא במדרכי שבת
 רמז רנח] [ומ"ר מהרש"ל
 בהנהויה לטור כתב] אדעת
 זו ח"ל, וב[עמוד שרי"ת בן
 נבגא, ע"ש:

רמב"ם סעף א ואם שלח
 לדוריעים וכו'. [וכתב מ"ו
 מהרש"ל בהנהויה לטור]
 ח"ל, ולכל הרעות דפק
 לולב וערבה [סוכה סו. ב]
 אם הכין סעדרתו ולקחה
 עמו שרי, ומכל מקום נראה
 לי דלא הילך עד עת ערב,
 משום ספיאק שמה לא יגיע
 למקום בפתח יום וילך יותר
 מואי, עכ"ל:

הגהות והערות

[ח] עיין סימן [מק"ו]
 [מק"ל] [סעף א וס"ק
 א]:
 [ג] [ג'יון פ"ה]
 [חא] כ"ה ממנהרות
 קראקא ש"מ צד"כ הנוטה
 "להלכות":
 [חב] תוקן ממנהרות פראג
 מקמ"ה, וכ"ה מקור חיים
 ולגושי שרי:
 [חג] הרדב"ז וכן בענינה
 הגרסאות, אינם מדברים לגבי
 להשלים מנין דווקא, ע"ש:
 רמב"ם א] טופס צד"כ
 ע"ס לנשי שרי, ד' פאריס,
 מקור חיים וכו' וכו'.
 ובענין הנהיגות מירושם
 ס"ק א הפמ"ק דברי המג"א
 י"ס"ל ללכת יותר מחלל מקום
 הוא יכול להגיע":
 [ח] עיין ליקוטי שי"ת
 בפתוחה - רמ"ל,
 הרמב"ם מהדורת פרנקל:

יח דלדבר מצוה נפק, ואם ילא קודם ג' ימים, אפילו ילא לדבר
 הרשות נמי, כיון דהשאה היה צריך ללאח מפני פיקוח נפש יש לו
 אלפים אמה לכל רוח, כמו שכתב סימן מ"ז [סעף א]. ונראה לי
 דאם הלך מוק ג' ימים מפני שקצר שמואל לילך מוק ג' ימים הוא
 ליה שוגג ויש לו אלפים אמה לכל
 רוח, כמו שכתב הט"ו צו"ד סימן
 צ"ט [ס"ק ט] דלומר מותר שוגג
 הוא: **ל"ט** דפחורה. אפילו יש
 לו מונות והולך למסורה להרומה,
 ע"י עיין סימן מקל"א סעף (ז)
 [ד] ע"ה, ולגבות מעות מעכו"ם
 שהוא מולה כל עוד שאינו גוסס
 לא מקרי פסידא והל"ח [משפט
 דק"מ מ"א סימן לו] יעקב הלוי מהר"י
 הלוי סימן ג. וכבר נחפשת המנהג
 להפליג אפילו בשבת [רמ"ח סימן
 כ"ח]. אבל נחפשת דק"מ [שם] כתב
 דאין להקל נגד רוב הפוסקים, וכל
 שכן כשהספינה הולכת בשבילו
 לכולי עלמא אסור, וכן כתב ר"ח
 [שון] [מסוק] [משפט דק"מ] סימן
 ל"א וסימן ל"ב: **ל** ב והל"ח
 שירדה. ונראה לי דבשירא אין
 להקל, כמו שכתבתי לעיל [ס"ק ד],
 וכן כתב עולם שבת [ס"ק ג] דשם
 [שירין] נכנס הגדולה והג"ה א"ח ט:
רמב"ם א יותר משלש
 פרסאות, ואם הוא יושב
 בעגלה יכול ללכת יותר.
 [ח] ויכול מקום [מהר
 שיהיה] יכול להגיע צדו היום גדול
 ב ויוב"ד דהכין, ובמדינות האלו רוב בני אדם מכינין גריות, ולכן
 אין נוהרים בזה [אגודה סוף סוכה סוף סימן טע]:

(ה) חשוב הכ"ל דבר מצוה. קשה, מאי שנא (ז) ו
 דסימן (ממ"ו) [ממד] [סעף ז] לענין מנין צנינו דלא חשיב
 מצוה אלא בהולך למו"ל כו', כדליתא בגמרא [פסחים מו
 בה"א] וכן תימא דכאן אין
 ל"ס, דהא גם שם א"ס מצט"ל כ
 אין כאן רק אסור דרובן. ו
 לומר דשאני מומרא דמין:
 הרמב"ם יתירה כיון שאדם
 בו, על כן התמירו בו
 שצריך לחזור בשבילו א"ס לא
 במצוה גדולה:
רמב"ם (א) אסור לקבוע
 לשון הרמב"ם איני
 אלא שהרצ צעל השו"ע ע"י
 פירושו של הרב המגיד.
 הרמב"ם בפרק ל' [משנת הל'
 אסור לקבוע סעודה ומשמה
 שבת מפני כבוד השבת, ו
 לאכול ולשמות עד שחשך, וא
 פי כן מכבוד השבת שימנע
 מן המנחה ולמעלה מל
 סעודה, כדי שיכנס לשבת כ
 מתאוה לאכול, עכ"ל. ופיר
 הרב המגיד ח"ל, ונראה ו
 רבינו שסעודה ומשמה שאינו
 צימות החול אסור לעשותו
 שבת, וכל היום ככלל הא
 והוכיח כן מממרא דרבינו
 השולח [ג] שמי משפחות
 ולאכול ולשמות בלא קביעות ס

שימושו:

סימן רמב"ם

דינים השייכים לערב שבת. וכו' ד' סעיפים:

א אין הולכים בערב שבת א יותר (א) משלש
 פרסאות כדי שיגיע לביתו בעוד היום גדול ב ויוכל
 להכין צרכי סעודה לשבת בין שהולך לבית אחרים
 בין שהולך לביתו (א) והני מילי כשהוא ביישוב במקום
 שיוכל להכין צרכי שבת אבל אם במקום שהוא שם
 אי אפשר לו להכין צרכי שבת או שאינו מקום יישוב
 במוח מותר לילך אפילו כמה פרסאות: ואם שלח
 להודיעים שהוא הולך שם לשבת מותר לילך כמה
 פרסאות בכל גוונא:

ב (א) אסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשמה
 כ [ב] שאינו רגיל בימי החול [ב] ו אפילו

אפילו סעודה שרגיל בה בחול כל היום מותר להחמיל, וכן
 בפרק ערבי פסחים [ג], בן וכרזי יוסי. ולקבוע סעודה שנה
 בחול, מצוה להמנע מנ"י שעות ולמעלה, לפי שקצור רבינו דל
 גב דקיימא לן כרזי יוסי דלאמר אוכל והולך עד שחשך, היינו

בלל קביעות סעודה, כן נראה לי לדעת רבינו, והוא נכון, עכ"ל. והטור [עמוד לו] כתב ח"ל, ונראה דאף קודם המנחה נמי אין ל
 דערב שבת סממא קאמר, דגרס[ינן] בפרק השולח [שם] אמר רבי יוחנן שמי משפחות היו צירושלים, אחת קבעה סעודה
 שבת, ואחת בשבת, פירוש בשעת ציה המדרש, וסמיהן נעקרו, עכ"ל. ולפי פירוש הרב המגיד לא קשה מה שהקשה הטור,
 עושה שמי צמות בדברי הרמב"ם, דהיינו צרישא מיירי מסעודה שאינו רגיל בה בחול, זה אסור כל היום, וספיאק מיירי מרגי
 ומה שכתב הרב אפילו סעודה שרגיל וכו', לשון אפילו אינו מיושב, לי, דהא מיירי דוקא מרגיל. ונראה דאסעודה אמר
 כלומר אפילו בסעודה שאינו עראי מותר מן הדין, ואין אסור אלא משום מצוה. אלא דלא נחיישב שפיר לענ"ד האי חילוק

ערך דחם למהריק"ש

בטור [דרכין דלדבר מצוה נפק]. עיין סימן מ"ז [סעף א]:

רמב"ם ריש סעף ב [אסור לקבוע בערב שבת סעודה וכו']. היטה סעודה פורים שאל להיות בערב שבת, אף על פי שאינו רגיל בה מותר. והוא הדין לכל סעוד
 שזמנה קבוע בחול היום כגון סעודה בריח מילה, ועיין סימן מל"ה [עין למס רש הימין]:

שערי תשובה

באר היטב

(טז) לפחורה. אפילו יש לו מונות והולך למסורה להרומה. ולגבות
 מעכו"ם שהוא מולה, כל עוד שאינו גוסס לא מקרי פסידא והל"ח,
 דק"מ ור"י הלוי, מ"א ס"ק טו. ועיין במ"א סימן של"ט ס"ק י"ג כתב ו
 ברי הידקא אסור לעבור בספינה בשבת, ע"ש מה שכתב מזה ו
 ראשי לילך בספינה קטנה או גדולה בשבת כדי להשלים מנין ולהתח
 הציבור, עיין הרדב"ז ח"ק א' סימן פ"ו [פ"ד סימן אלף קנ"ג] [ומשאו
 יאיר סימן קי"ג] [קטו] וכתב שבת עטרת הגרשוני סימן קכ"ג גו
 מהר"ם [ויפקינן] רבנוטובגו סימן א' (ב), ועיין לעיל סימן ז' ס"י
 (ז) שירדה. ונראה לי דבשירא אין להקל, מ"א [ס"ק ב]:
רמב"ם (א) משלש פרסאות, ואם הוא יושב בעגלה או רוכב עו
 יכול ללכת יותר, ומכל מקום [מהר שיהיה] יכול להגיע צדו היום גדול
 מ"א ס"ק א]: (ב) דהכין, ובמדינות האלו רוב בני אדם מכינין
 ולכן אין נוהרים בזה, אגודה, מ"א [ס"ק ג]:

ובחשובה הג"מ וזקינדו רובנוברג [מהר"ם יוסקין
 יוס, ולצאת ידי הכל צריך לשהות בספינה כל זמן בין ה
 על פי הור"ם בספינה לצורך מוצאו בו
 ע"ש. ועיין בברכי יוסף סימן של"ט [אות ט] שהרבה מ
 ולכן היכא שאין צורך מצוה כל כך יש להתרחק מזה. וכל היחידים הללו הם כשהוא בתוך החתום דוקא, כמו שכתב בשב יעקב, ע"ש:

מבואר כי צד"כ
 הוציא מנהל חזון האל-מנון ירושלים

האחר הנמצא בשם שלא ילך מבית הכנסת עד אחר תפלתו של זה, אף שהוא גמר תפלתו, דכמו שחייב אדם לעשות גמילות חסד בממונו כן חייב לעשות גמילות חסד כגופו, ואין לך גמילות חסד יותר מזה שחבירו לא יתפחד ולא יתבלבל בתפלתו. ואם המתין, אמרו חז"ל [ו]. שיקוים בו מה דכתיב בישעיה [מס יט - ע], 'ויהי כנהר שלומך וצדקתך כגלי הים, ויהי כחול זרעך' וגו'. ולכן לא יאריך המתפלל בתחנונים, אלא יתפלל התפלה הקבועה בלבד. ואם מאריך בתחנונים, אינו מחויב להמתין עליו. ויש מחמירין אפילו בבית הכנסת שבעיר ובשחרית, משום דלבו של אדם עגומה עליו כשנשאר יחידי. ויש שכתב דכל זה הוא כשהמתפלל בא ביחד עם הצבור, אלא שאירע לו אונס והוכרח להתפלל לאחר הצבור, דאז יש חיוב להמתין, אבל אם בא בשעה שהצבור עומדים לגמור תפלתם, אין החיוב להמתין עליו, שהרי גילה בדעתו שאינו מחיירא לישאר יחידי [מג"א סק"ט נסס מ"י ג. ד"ה ע"ס]. וכן משמע מלשון הש"ס שם שאמר שנים שנכנסו להתפלל, ע"ש. ומ"מ הר"י ז"ל היה ממתין גם בכה"ג [סס] שהרי לא גרע משאר גמילות חסד:

טז א **ההוא** בדרך והגיע למלון מבעוד יום ורוצה ללון שם, אם יש לפניו בדרך שצריך לילך, במרחק ד' מילין, מקום שמתפללין בעשרה ויכול לבא שם בעוד יום ושלא יהא צריך ללכת יחידי בלילה, צריך לילך לשם להתפלל בצבור. ויותר מד' מילין לא הטריחוהו חכמים אף שצריך לילך בדרך הזה. אבל כשצריך לחזור לאחוריו או לצדדין, אינו מחויב לילך אלא עד מיל ולא עד בכלל. וכן הדר בישוב תוך מיל למקום שמתפללין בעשרה, חייב לילך בכל יום בוקר וערב^י להתפלל בצבור. ושיעור מיל הוא פרסה רוסי"ת שקורין ווייארסט. ופשיטא שלא ישכים אדם לילך בדרך לדבר הרשות מעיר שיש שם בית הכנסת, ואפילו ילך קודם אור הבוקר. וזה שאין אנו

ונהרין בזה, משום שאנו הולכין בדרך לפרנסתינו ונחשב זה לדבר מצוה, שהרי מצוה לפרנס אשתו ורעו, דאשתו חובה לפרנסה, ובניו ובנותיו אמרו חז"ל דעל זה נאמר (ספ"ט קו ג) 'עושי צדקה בכל עת' [כמונ"ס כ. וכן משמע נמועד קטן ר"ט פ"ג (י"ד) ע"ש]. ועוד דזהו דוקא כשיכול לבא למחוז הפצו מבעוד יום כמו שכתב בשו"ע סעיף י"ז: **ל**

ד **כא והטעם** בזה, דתפלה בצבור אף ע"פ שהיא דרבנן מצוה גדולה היא, דלבד תפלה בצבור עוד יש בה קדושה וקדוש וברכו, שהרי מותר לשחרר עבד כדי להתפלל בעשרה כמבואר ביו"ד סימן רס"ז (ספ"ק קטז). אך זהו באדם שאינו עוסק בתורה בקביעות, רק שקובע עתים לתורה. אבל תלמיד חכם הלומד תמיד, תלמוד תורה גדולה מכל המצות, ואם יהיה לו ע"ז ביטול הרבה מתורה, יתפלל ביחידות ויעסוק בתורה. ומ"מ לא ירגיל התלמיד חכם עצמו בכך, מפני עמי הארץ שלא תקל בעיניהם ענין תפלה בצבור. ולכן אין לתלמיד חכם לעסוק בתורה בשעה שהצבור אומרים סליחות ותחנונים. ותלמיד חכם שיכול לאסוף לביתו עשרה להתפלל בצבור, מוטב שיעשה כן מליך לבית הכנסת כשיהיה לו ע"ז זה ביטול תורה קצת, אבל ביחידות לא יתפלל בעיר אף שיבטל קצת ע"ז זה, דאם יעשה כן יהיה גורם להחליש מצוה זו בעיני הבריות: **ל**

כ **ואם יש בעיר בית הכנסת**, ובית המדרש שלומדים בו, והוא תלמיד חכם ולומד בבית המדרש, מצוה יותר שיתפלל בבית המדרש במקום שלומד משיתפלל בבית הכנסת, אף שיש בבית הכנסת רוב עם, דכתיב (ספ"ט ט) 'אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב', ושערי ציון הם שערים המצוינים בהלכה, וקיי"ל דקדושת בית המדרש גדולה מקדושת בית הכנסת, ולכן זהו עדיף מהמעלה דברוב עם. וזהו לתלמיד חכם, אבל מי שאינו תלמיד חכם טוב יותר שיתפלל בבית הכנסת, דהא משום

פסקי משנה ברורה

[טז] במשנ"ב (סק"ג): אבל לא בערב, כי א"צ לילך בלילה בדרך בשביל מנין.

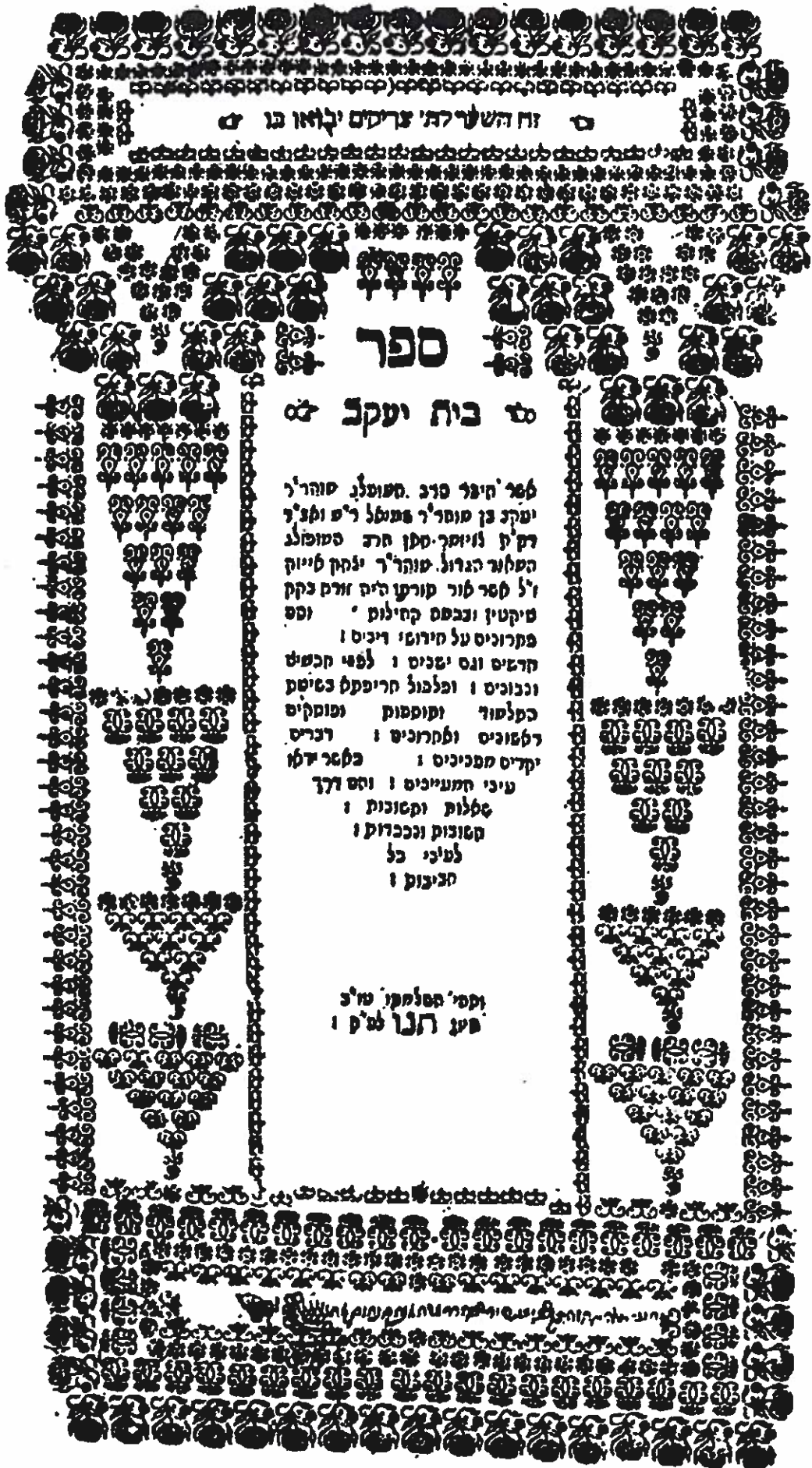
רוב עם, ועוד דהוא המז ומעלת בית המדרש אינו [נ"ל]:

ט **כג לעולם** יקבע אדם מ והיינו שיתפלי כלומר הן לענין הבית, ו הכנסת זה או בבית המדרש ופעם בזה, והן במקום ד שמתפלל, יתפלל תמיד במ במזרח ופעם בדרום כשמתפלל בביתו, יתפלל וכל ד' אמות הוי כמקוב לצמצם. ואברהם אבינו ו דכתיב (בראשית י"ב) 'אל המ וגו'. ולכן לא ישנה מקום או כשמוכרח לעשות כן. וי דבבית הכנסת אין חילוק דכולו הוא מקום תפלה ו ובירושלמי פ"ד דברכות ו דגרסינן שם אמר רבי תנא לו מקום בבית הכנסת, דנ דוד בא עד הראש אשר יש לא נאמר, אלא 'שתחוה', ו שם. וכן פסקו הטור וה

כ **כד איתא** בברכות [מ]. שיעור שני פו ופירש רש"י (ד"ה ע"ט) כשיני ישב סמוך לפתח דנראה מזומן לצאת. עכ"ל. ושיעור (אמות) [טפחים]. ובירושל (פ"ה) יליף לה מדכתיב (מ) דלתותי, שני דלתות. ולנ מקום מיוחד אצל הפתח א

[טז] במשנ"ב (סק"ה) כתב דבני לת"ח כדי שלא יבטל מתלימודו לילך לבית הכנסת כרב עם, אג לרבים, אפילו למי שאינו לומד בעשרה מלהתפלל בבית הכנסת (סק"ז): ואפילו אם הוא רחוק מן הכנסת ג"כ יש ליהדר שלא יחזק

ענין כ"ח ע"א
ס"ד ו"ג

זח השטר דת' צרקים יבואו בו

ספר

בית יעקב

אסר היצר סרס. השועלג סוהר'ר
 יעקב בן סוהר'ר פטעלל ר'ש וקצ'ר
 דק'ן לוימך-סלן חרד הסופלג
 השלעג הגדול. סוהר'ר ינחק לוייה
 ז'ל אסר אור קורעו היה זורם בקק
 טיקטין ובבסם קחילוט * וסס
 פתרוכיס על חירושו דיכיס |
 קרשים וגם ישכיס | לט'א חכמיש
 ונכוכיס | ופלכול חריפתל כשיסע
 תלסוד ומסמסוק ומסמקיס
 רלשוכיס ולחרוכיס | רכריס
 יקריס ממכניכיס | בלשג דלול
 עיכי ממעיכיס | וחס דרך
 גללות וקסוכות |
 קסוכות ונככרוק |
 לעיכי כל
 חניכוק |

וסרי' הסלחקן סו'ר
 פען רל'א ל'ס |

בית יעקב

המל' ומציה' דלח בעי חווננו ע"א כההדרין אכל עכ"פ גוס
 לפי המהבט לריבין לאסוף כל ה... מציה' ולריבין לעיין
 היטב גדון שלא יטעו וז' שומעין בייניהו זה כרחה
 בעיני ברור כפי' דבריו הטור בשט גאלון סוף יד כנ"ד אה
 הידין ההוא מרוב לירד לדין מחמת שאם חסם גדול
 והריניש הס קטניס ממנו הדין עמו :

אבן

הא הדינן הוה מהמט חלוקה השכי' שבתבתי
 שהוה לתרבי מחמת אלממו ולינו משניה ככ"ד
 כלע"ד והדין ההוא פסול לדון דיני ממונות למשט ארס ודין
 זה מפורסם ברמ"י ברורה מן גמ' דפסכר ד"ח ר"פ כ"ג אהא
 דתנן כ"ג רן ודנין אוקו ומקשינן דן פשיטט דנין אוקו
 אינטיריך ל' (פירש"י דסד"א לא לולול ומימי קמי' בי דינא
 ופרקי' אה כמי פשיטט אי לא דויביל' לי' אינו הישי דאין חכמי'
 התקוטשו וקאו' ואמר ריש לקיש קשט עומק ולא חכ' קשט
 אהריס אלא אידי דתני מלך כו' עכ"ל) הרי בהדיא
 מכולר גמ' הו' לא דייביל' לי' איהו לא דן ואל"כ נכ"ד אהחכ
 מסרב ולינו דונה לניית דין מחמת פלממו א"כ לא דייביל
 לי' ומ"ה אכור לדין לאהריס ואשור לחמת עוד דין וקאמ
 לדיך ביאור מה שהשמיט הכנס' דין זה והוא מובאר בהדיא
 בגמ' דכנה"ג אפני' לביית דין :

ועוד

כראה לי דבביהאי נווטא אפי' דיעבד אין דינא
 דין אע"ג דלשון הגמ' איהו היי' דן לבתקילה
 משמע מ"מ כראה לכוות דאפי' דיעבד אין דינו דין והוא
 משום רקיסא לגמ' הכל' מאי פריך פשיטט ליבני דאין דינא
 אוקו וכיין סאין דאין אוקו משום הכי אינו דן משום
 דבתיב התקוטשו כו' וקאמ' וז' מפורמט גב הקו סס הקמו
 קאמ' וז' וקאמ' משום דאכתי הוי קשה לימני דן לתודיבו'
 ע"ס ומוכח מיה דאפי' דיעבד אין דינו דין דאל"כ ס' קשס
 מאי קשי' דלימני דן להוד רילמא ה"א דין דיעבד משמע
 (ובשמוך נאכר אפי' אפסר לפר' דן דיעבד הו' דן לבתקילה
 משמע) ולבתקילה לא ידן משום סאין דינא אוקו ובתיב
 התקוטשו כו' וכדי שלא תטעה לומר דמה"ט אפי' דיעבד
 אין דינו דין דלימני דן דלימני דן א"כ תני דדינא אוקו ולא
 תני דן להוד ואל"כ אכתי קאמ' התוס' דמקמי עומדת
 כיון דא"א למימני דן בלחוד אלא ע"כ ל"ל דס"ל להתקופת
 דהאמת בן האל דאפי' דיעבד אין דינו דין מה' תירנו ספיר
 דלימני דן לחוד ופי' תימא האף חוי ס' דן דשם דיעבד
 הא דן לבתקילה משמע וה"ל למימני לשון דיעבד דיל'
 דאידי דקיש כסיפא גני מלך לא דן דמשמע לבתקילה
 תנינמי רישא כב"ג ליבטא לבתקילה ובה"ג בתבו תפוס'
 ר"פ כ"ג דנקיש לא דן משום סיפא גני מלך כו' ע"ס ס"ב
 ה"ל בן אמת מוכח מדברי הקו' הכל' דכ"ד אפי' דיעבד אין
 דינו דין אס מהרב לירד לדין כל זה מוכח מתירן הרמב"ם
 אל התוס' אכל לתירן הסני אל התוס' אט' יל' כפסטן אל
 הדברים דיעבד דינו דין . ואל' לפי פסד קמייתא
 כראה דאינו פסול אלא אס הוא יושב לכדו כדן כגון אס
 הוא מויהא הו' קבלו עליו אכל להנערף עם דייניס
 אחרים רשאי כיון דאין דינא נגמר על פיו לכדו ורמ"י
 ברורה יודברי התוס' שנהדין דף י"ח ע"כ דבור בתקילה
 והא אין מוטיבין כו' ג"ס כסס מהרר' ואל"כ בהכ"ד .
 אכל לפי מהקדמס שבקבו קוס' אס תירן אהר על קושייתס
 אס דליפירך שמכני' דאפי' יבס ברד וידוס נמי לא כו' א"כ
 אין לזכר לבתרת מהרר' שבקבו התוספו' ולפי' אס אכתיס
 אחרים פסול לדון ואל"כ ה"ה ככ"ד דוק אס וקשכח ומכני'
 האריכות אל העסקתי דברי התוספות . גהו מה שפסל' ר'
 הנעיר יעקב :

אכל סאמאר שלטון הגלון דכ"כ כטור בשמו הוא כן
 שנקב מעייבין ביניהו במקום דנין אוקס כו' עכ"ל וכראה
 לעין מדברי כסמ"ע דהוקיס מאד . ועוד דכ"י מעייבין לשון
 סטרה אלא מיירי שיוצא להיכן הדין נוטה להור לעשות
 פשרה ועוד דבסנהדרין דף י"ח אמרי' משום יקרא דכ"ב
 אפי' ויסיב קאמ' הוא ואולי ומטיבין לי' אלא כדכ"י כו' .
 עכ"ל הרי מפורסם נהדין בגמ' דפי' מעייבין הוא לדין ולא
 לפשרה ולא כסמ"ע דפשיטט לי' לשון מעייבין הוא לשון
 פשרה הלכך כלע"ד לפרט לשון הטור בע"א ויס לו מקור
 בגמ' והוא ע"פ הגמ' דסנהדרין דף ס"ז אהא דמנן דאין
 דינא אפי' כ"ג מלך הני מילי אמר רב אהר' בר אבהו
 אמר קרא' כל דבר הגדול יבואו אליך דבר של גדול מייתיבי
 דבר גדול דבר קשה אפס אומר דבר קשה או אינו אלא
 דבר של גדול כשהא אומר את הדבר הקשה יבואו נגמ'
 הרי דבר קשה אמר כו' ופירש"י דבריו של גדול בעל שררה
 כגון נטיס וכ"ג עכ"ל ומתיק אס דהאי תכס דדרי' דבר גדול
 דבר קשה תרי קראי למה לי חד ללוס בעלמ' וחד לטעייה
 ואידך א"כ לבקו' או גדול גדול או קשה קשה מאי גדול ומאי
 קשה א"מ תפתי כו' ומתיק עוד אס דה"א דאפי' ממונו בעי
 ע"א סנהדרין הואיל ובעי כל דבר הגדול כל דבריו של גדול
 אפי' ממונו המל' כו' עכ"ל הגמ' א"כ מוכח מזה הדבריו
 של בעל שררה בעי ע"א סנהדרין לתד תכס וסוכר הטור
 בשם גאלון דשעמ' ה' סכני כבודו של כסל סר' רשוי מיבאו
 דבריו לפי' כ"ד יפה משום דשמת הייבו אוקו כדן אע"פ
 שאינו הייב ויניחו ממנו אלס כדן ואין זה כבודו
 של בעל שררה וכדך אמתר כל דין דמפקין מיכ' משון
 כדן לאו דייביל הוא כו' (וזה לפי הכוונת אפי' דגס ממונו
 של בעל שררה בעי ע"א הוא שטעס זה) ומ"ה לריך כ"ד
 של ע"א אס כדאמ' כדן ולא ינלאו ממנו משון . של
 כדן אס יבוליס אחר להוניה הדין לאמתו דאן לא יהיה
 לו דלוקא כ"כ וקרת פסן הוא שטעס שהדי אמרו להאי תכס
 א"כ לבתבו גדול גדול או קשה קשה כו' א"מ תפתי כו' .
 הרי דגדול וקשה פרוזייהו ממסוק אהר כפקא א"כ כסס
 אכדן הקשה בעי אכדרי גדולה להאי תכס כוכתיב כל
 הדבר הקשה יבואו אליך וקשט ע"ב פי' דאס משום שהא
 דבר קשה לא יבאו אוקו דייביל אהריס מ"ה כתיב יבואו
 אליך למשע דפינו שהוא יודע דייביל ולא יטעה כדן ה"כ
 פי' דבריו של ג"ו' דבתיב יבואו אליך הוא משמע זה ע"מ
 סכין אהו' דבריו של גדול יש לחוש משום כבודו פן לא יבאו
 אוקו דייביל אחרים לפסוק הדין לאמתו ולא יהיה כבודו
 של אוקו חכס ובעל שררה שיוניחו ממנו משון שלס כדן
 וכן שפט אחר שאינו משון מ"כ כסבה הקורה דבר הקשה
 ודבריו של גדול כשהקרא אהר ופי' של גדול הוא קשה כרי
 אכדש שטעס אס לתרוניהו שלא יענו כ"ד אהר אס לא
 כ"ד של ע"א . ופוסר הגלון שבתב הטור בשמו דאף
 דמתיק בגמ' דממונו של בעל שררה אין לריך ע"א א"כ אין
 לחוש שמת יתתיב שלס כדן מ"מ יש להוס לילוקא של
 תכס כל מה דאפטר והיינו שכתב דמכני' שאן דאיכס
 הקס מחבתי כו' ד"ל דאע"ג דאין כ"ד של ע"א מ"מ לריך
 לאסוף כל ההבמיס לעיין כדכ"ד אפי' יתתיב בממון שלס
 כדן . ע"כ רשוי לכל הפקוס לאסוף כל ההבמיס ע"כ אמר
 שבכני' מהכמי ומעייבין ביניהו ד"ל שמשייבין כדן
 אס יתתיב אס לא דכמו שדבר קשה לריך לעיין שידון דין
 יפה ולא יטעו ה"כ דבריו של גדול לריך לאסוף כל ההבמיס
 שייבין כדן אלס יטעו והיינו לשון מעייבין ביניהו דלא
 כדברי הקמ"ע :

והנה

המעין בדברי רש"י אס כנהדרין ידאה
 מבואר דמ"ל דממונו של בעל שררה סני' כ'
 כשליט וכרסה דמשלטה יהיו מומהין דלא יטעו כדן אכל
 דעת הטור כסס גאלון להחמיר ומ"ל דלא אמרו בגמ' סכ"ל
 קע"ל

שאלה לה הא דאמרו ח"ל מיל האל דאינו
 → סוד ה' פקוס ממיל קוור קס' יש
 לחלק בין רובע על פוס להולך כרגלי' דאס רובע שיערס
 שפי עשיל כיון שיכול לירך סכר גדי דירי' שיעור מיל האל
 פקוס

פחות ממיל בשהולך ברגליו . גם יש לשאול דאך בהולך ברגליו אין העניינים מניס דלפעמיים הדרך טוב ולפעמים להיפך ואינו נח לילך ב"ב במהירות כמו בדרך טוב דינו מתי :

תשובה

נראה דאין לדמות דין זה למ"ש במסכת שבוטות דף ל"ד דבעי רבא בל לו בלרובח פיעור קפריה מהו וכו' ע"ש כל הפוגי דל"ד דהקס י"ל דשיעורא גמירא בלרובח חייב ל"ש רן ל"ש ל"ש רן אבל כפ"ל י"ל דזיל דמי דמי טעמא כדי מלל יעבור זמן תפלה א"כ י"ל דלס רובח אפי' יוסר ממיל הור דלס יעבור זמן תפלה פ"ן מהלך במרחצה אכן יש לבאר דין זה ע"ש במסכת פ"מ מי שהיה טמא דף ג' ר"ל קבו רבנן היה חזן למודיעים דכול ליבכס באומים ופרדים (פי' בערונה) יכול יהא חייב ט"ל וברך לא היה והלה היה בדרך (דחן למודיעים דרך רחוקה ט"ל) וכו' עכ"ל אלמא בהדי דאך דיכול ליבכס בערונה חשיב דרך רחוקה טעמו כיון דאס אינו הולך במרחצה הוי דרך רחוקה ואינו יכול ליבכס ה"כ בכ"ר כיון שאס הוא הולך ברגליו הוי שיעור מיל ה"ה אס רבב כמי הדיו כן מיהו יש לחלק דרוקא גבי פסח שני הדיו כן טעם דגלי קרא דנ"צ וברך לא היה הא בעלמא כמו בכ"ר לא ולבאר י"ל ר"ה לזה דאפי' בפסח שני עלפו איכא לחלק דל"ז ככל עניינים אחרים הכי כ"ש בעלמא ד"ל דאפי' חסס דגלי קרא והוא טעם דאמרינן סס צרש הפרק אטער היה בדרך רחוקה ושטמו זורקו עליו רב נחמן אמר הורגה רב טעם אמר לא הורגה וכו' ובתנא ק"ו רב נחמן מ"י סבר כ"י הודא דאמר לקמן דרך רחוקה כל שאינו יכול ליבכס בשעת אכילה ואפי' הורגה דמי ראינו יכול בהילוך בינוני כיון דיכול לבא באומים ופרדים בר אכילה ו"ל להולכו ועל וטעם עכ"ל אלמא לרב נחמן יש לחלק בין הילוך בינוני להילוך ע"י אומים ופרדים טע"ג דאס כתיב וברך לא הי' אפי' מוקמינן לה לבקחילא דגלי קרא אכל בדעבד כיון שיכול להלך ע"י אומים ופרדים בר אכילה הוא ולא אמרינן דקרא בדרך לא הי' אפי' בכל צנין א"כ כ"ש דלס ילפינן מיני' בעלמא אלא אמרינן דרוקא לענין פסח שני דגלי קרא הא בעלמא ל"ל ועוד דלבאר טעם כן מדאמר בגמ' דיכול לבכס ע"י אומים ופרדים יכול יהא חייב מב"ל דסברא כותכת שהוא חייב אי לאו קרא וכן משמע סלשון יכול יהא חייב מטעם דכמו בעלמא יש חילוק בין סולך ברגליו וע"י אומים ופרדים ה"כ לענין פסח שני א"כ מובח מזה דבכ"ר איכא חילוק בין רובע על פסח ובין הולך ברגליו . אבל אהרי העיון יראה דסברא ראשונה עיקר דאך חילוק ופי' כדריית' ה"ל דיכול יהא חייב ט"ל וברך לא הי' יש לפרש בשני אופנים האחד דבריית' איירי בדעבד אס שטמו זורקו עליו ויכול ליבכס בשעת אכילה ע"י אומים ופרדים ע"ל יכול שא חייב כרב שחזן דמ"ל אס שטמו זורקו עליו הורגה כמי פי' פסח דבברי רב נחמן כמ"ש לטייל א"כ אין ראיה לומר דהסברא כותכת כן בעלמא ע"ל ט"ל וברך לא היה . האופן הש"ש הוא ע"פ מה שדקא ק"ו סס דף ג' ע"ל ד"ס אלא למה אמר דרך רחוקה כו' עד חס שפירשו דאיטריך דלס קיימא דכין דלס חיי בראשון לא לעבד בשני וסבר כ"י כתיב דאמר דשני תשלומין דראשון טול וכו' ועוד אקדים מ"ש ק"ו סס אקושי' וברך רחוקה למה לי דפשיטא דפטור כיון דלא חיי לאכילה ואי מטעם שיכול לבכס באומים ופרדים א"כ לקמן דכתיב היה חזן למודיעי' יכול ליבכס באומים ופרדים יכול יהא חייב ט"ל וברך לא סיס למתי אפי' איטריך סלי קרא הא לא איטריך למכבד דרך רחוקה כלל אלמא מטעם היבא דיכול לבכס באומים ופרדים וכו' ופירשו בכ"ל דאיטריך דלס קיימא כיון דלא חיי בראשון לא לעבד בשני וכו' ע"ש

א"כ א"ש דמ"ש יכול יהא חייב ללו מטעם דבעלמ' הדיו כן והסברא כותכת כד אלמא טעמו דלס קיימא דלס כ"י כתיב וע"ל ט"ל וברך לא הי' ואיטריך דלס קיימא כיון דלס חיי בראשון לא לעבד בשני כלל וקמ"ל כ"י כתיב דסבר דשני תשלומין דראשון הוא וע"ש בגמ' ד"ר נתן יליף סקרא דסבר כי לשון דהא הוא כו' וס"כ בכ"ר דלס איך סברא ד"ר כתיב אין חילוק בין הולך ברגליו ובין רובע על פסח טעמו דהוא דרוקא ע"י מיל הורגה וכו' :

ובזה

קבין גם שאלה שני' אס בדרך רע ואינו נח לילך במהירות אס דינו אס לסלך בדרך והדרך טוב וטעמו טעם דאמרינן סס בגמ' פי' שומר לפכסין מן המודיעים ואינו יכול ליבכס מפני הפגמים והרמז המעבדי' יכול לא יהא חייב ט"ל וברך לא הי' כו' אלמא דחייב ולא חשיב דרך רחוקה מפני שיכול סודך כמבואר סס ה"כ אס הוא תוך מיל אף שהדרך רע חזיר ולא חשיב דרך רע עיבד לענין טיבא דרך רחוקה לענין לחשב פחות מעיל כמו שיעור מיל :

ומן

פירש"י סס טעמו ללמוד דין קרא לחלק בין אס הולך בדרך יחידי ובין סולך עם בכיו וכני בינו דרוקא כשהולך בדרך יחידי הוא דאמרינן דלס חשיב גמלים וקרוכות דבר המעבד אכל אס הולך עם בכיו וכני בינו הוי דרך רע דבר המעבד שכתב סס ח"ל גמלים וקרוכות וסול' פי' מביא בכיו וכני בינו עמו חייב סליך זה אונס שיש לו לסמט ולילך יחידי לטחוט כו' עכ"ל טעמו בעלמא איכא דא"ל לו לסמט מן בכיו וכני בינו אפי' סוור אפי' פסוק מעיל . וסו' ענין מ"ש בע' לולב ועדכס שאסור לסלך בע"ש יוסר סנ' פריטאות ולא אמר אלא לבית' אכל לאו פסול אלא דקיימא סמך כו' דאין חילוק בין רובע או סולך ברגליו דאפי' רובע כתיב לא ילך יוסר מן ג' פריטאות :

והנה מן גמ' ס"ל יש להביא רא' דאסור לזאת

לדרך אס ע"י חליבתו בעטל מן העוה סמרי אסור לזאת לדרך אס מבטל מצות עונג שבע גם יש רא' ג"כ מהא דכתבו בפוסקי' בקי' קפ"ד ז"ר ד"ש דאסור לזאת לדרך ולשמו כהו וטעמו תוך עונג אמת כו' וטעם כלמור ג"כ לענין שבע וכדשטע מצד ה"ל געטס דרוקא בע"ש אסור אבל אס הולך בדרך בינו ה' לביתו יודע שיבא בע"ש לביתו ולא יוכל לקיים מצות עונג שבע שומר כמו הפס דוקא עונג אמת אכל יוסר מעונג אמת שומר :

מירון טעם שגראה מזה דאסור לזאת לדרך כגיש

כידו לעשות מצוה וע"י הל"כה או בעטל הפגמו סיינו דוקא כשמבטל מצוה דאוריית' אבל מצוה דרבנן אף אס מבטל שרי לזאת לדרך רגסי יזיאס לדרך חשיב מצוה כמ"ש ק"ו כסר ר"ע גבי הא דאין מפליגין בפסחים כו' וכו"כ בהגהות טע"ה שפס מ' רמ"ח י"ט שכל אדם שהולך לסחור או לראות חבירו חשיב הכל דבר מצוה ואינו חשיב דבר ראשון רק כשהולך לטייל וע"כ נהגו בקצת מקומות להקל בענין הפגמא הספיקות כו' ע"ש א"כ לפ"ו ראשי לכלל מ"ה וזה דרבנן כיון שזילאנו לדרך כמי דבר מצוה הוא אכל לזאת לדרך ולשמו היא כהו וטעמו תוך עונג סכ"ל הוא מצוה דאוריית' כמ"ש דעוהה האמורה בתורה כו' וגם מצות פרי' ורבי' היא דאוריית' ולא אפי' דרבנן ומפיק דאוריית' . הן אמת שיש לתמוה על דברי הגה' ש"ע כ"ל במה שפסק כ"ר' דהכולך לסחור כו' ובר מצוה בזוראי ל"ק על דברי ר"ע ממה שאמרו בברכות דף טו דרך ראשון אף כל ראשון כו' אלמא דהיזל לדרך הוא ראשון ד"ל דר"ע מפרש דאיירי שהולך לטייל א"כ דלס"ל להגמ' לומר מה דרך ראשון דמשמע דפשיטא לי' דקרא איירי בהולך לטייל סכ"ל הא דילמא קרא איירי בהולך לשאורה דהוא דבר מצוה ואפי' חייב ומכ"ל ללמוד דהעוסק

בדבר מלוא ואם חייב ומנ"ל ללמו' דהעוסק במלוס פטו' פק"ט דילמ' ה"ק מה דרך הוא דבר מלוא ואם חיי' וכן' דפוקי נמרוק ראיתי שפירש' יבאר' מה דרך רשות שהולך לפקוד' כו' ונראה שנשמט בנפ' דיון בדברי רש"י משום דברי ר"ת הנ"ל שלא יתלוק רש"י על דברי ר"ת אכן כראש חת"ס דריהטת ליטבת דנת' חשמת דלא בדברי ר"ת ו

וגם יש לשקטק אהלי כלל שבלתי דהליכה לדרך הוא מלוא דרבנן שהרי ע"כ טעמ' של ר"ת דקב דהליכס לפחריס השיב דבר מלוא משום שנהנה מיניע כמו וגדול שנהנה מיניע כמו ול"ב לס' ג' מלוא דלוריי' יבא מהל דלמרינן במסכת ב"מ ס' אלו מליקות דף ל' אבא דתני רב יוסף והודעת להם זו בית חייבה כו' ופירש"י ס' ללמד אומנות אלמא מלוא מן התורה ללמד אומנות להכות מן יגיע כפו ס' ללמורה השיב ג"כ בין חייבה ס' ג"כ גס ילאה לדרך הוא ג"כ מן התורה י אבל יש כאן מקאש עיון בדברי רש"י הנ"ל מדבריו סקרי אהרדי דבמסכת ב"ק דף ק' פייית בנמ' הא דתני רב יוסף והודעת להם זה בית חייבה ופירש"י זה קלמוד תורה וכו' ע"כ ונב' אלו מליקות פי' דקאי אלימוד אומנות וררה סל' לפרש דקאי לקלמוד תורה דהוקת ותורות בתיבי ברישא דקרא ס' כ"ה דברייה בנפריס ובמקאש אחר הפרכנו ואלן כאלן מקימו ו

הורגה שני כפר כל שאינו יכול ליכנס בשעת אכילה ואם ה' חורגה דכהי דאינו יכול לחלך בחילוך בינוני בין דיכול לבא בזמנים ופירש"י כר אכילה הוא כו' ולפ"ו הא דלא יהלך כערב שבת יותר ונ' פרשאות היינו בחילוך בינוני כדמעת לשון לא יהלך אדם בע"פ כו' משמע דוקא ע"י הילוך אבל ע"י קוסים ופירש"י שרי מחיו לעיל כפקתי דכריח דאין חילוק וגור דהתו' ב"ב אכילה דרב נחמן ובכר נקבאר דחרימב"ס ספק כרב שטת י גס בפקתי לעיל חילוק אש יש דבר המעבד בדרך או סהוא דרך רע או שהולך עם כביו וכבי ביקו כו' וה"ה בדיון לילך בע"פ ש יותר מב' פרשאות נמי דיבא הכי ואין להאריך ונחלע"ר בפקתי הלעיר יעקב ל

שאלה לו

ראובן התעסק במחיתת סבירת יין ליהודים ונתארח אלל ראונו הכס אחד וראח על שלחן קתן אחר של יין וגס בכלי זבובית הי' מטע יין שטעם ממנו ערל אחד סרלה לקנות יין אלל ראונו וההכס לא ידע שטעם הערל מן היין סבכלי זבובית וספר אח היין סבכלי זבובית לתוך הקנקן של יין דינו מאיו **תשובה** הנה השאלה פתומה וזכח הוא פטוט דלענין אס לאסור היין סבתיך הקנקן ידוע לכל בר בר דין נסך אסור בכל שהוא ופרטי דינים אלו נפקארו כ"ד סי' קל"ד אבל עיקר השאלה הוא אס ההכס ההוא סבתיך הינו לשלם לראובן חסיק שטעם ס' הנזקין דף כ"ב המטמא והמדמע והנוכך פסוג פטר וכו' והאי נמי שוגג הוא שהרי ההכס לא ידע שטתה ממנו עכו"ס ועיין בה"מ סי' ס"ה אכן יש לעיון בדיון זה דיש לחקור דהכס כשקנה דינו משאר בני ארשומכס חייב לשלם אע"פ שהוא שוגג כבאר דין זה מדברי התו' אע"פ שלא הזכיר שו"פ דין זה ולא כ"כ כ"ד שהי' חכס הייב לשלם לראובן אע"פ שהי' שוגג והוא דהתוספת ס' אחד דינו שמוכות דף ל"ג ע"כ אהא דתנן דן את הדין טימא את הטכור טימר את הטמא וכו' וסיק רבינו דן את הדין כענן שהי' בידו משבון ונעלו ונמנו טימא את הטכור הטכור דאנעי בני שרץ טימר את הטמא סעידון בין פירותיו וכו' ובתבו התו' ח"ל הקשה רבינו אפרים לא יהא אלא כמטמא בידים דתנן בפ' הטיקין המטמא והמדמע והמכס פטור והאי נמי בשוגג הוא בשלמא להאי דאמר בתס דבר תורכ"א שוגג וס' עיר הייב ושה טעם אמר בשוגג פטור מטעם כדי שידוענו וגבי קסס ככל הוראה סון לפטור מטעם כדי שידוע רבי נמי מהייבת לי' מודע לי' אלא לר' יוחנן דאמר ד"ת א' שוגג וס' מיד פטור מה טעם למרד במזיר חייב שלא יהי' כל א' מטמא טהורני סל הבירו ואומר פטור אפי הכא לא שייך לקייב מהאי טעמא וכו' עכ"ל הרי מבואר מדברי סקו' דגבי קסס ליבא שוגג רבני קסס לא שייך טעמא כדי שידוענו רבי נמי מהייבת לי' מודע ליהו א"כ כ"ד חייב בין שפול חכס ואש"ג דסקו' כ"ב איבא דהוקי' ואכן קי"ל בר' יוחנן דאמר ד"ת א' שוגג וס' מיד פטור משום דהוקי' סליק בתיובת' וכ"כ כל הפוסקי' דהלכה בר' יוחנן ובמ"ס הסו' כגיטין דף כ"ג ע"כ ד"ה קיינקתא וכו' וכ"כ בש"ע סי' ספ"ח מ"מ יש לפרס דברי הקו' דגס לר' יוחנן דינא הכי וגס לר' יוחנן שייך סכרס לדי שידוענו וקחילה כעורר מה שיש לרדקא בדברי הקו' ככ"ל חרס מ"ס הקשה רבינו אפרים כו' והאי שוגג הוא כו' וע"כ ל"ל מה דפשיטא ליה לבעלי התו' דקאי שוגג הוא משום דכיון שהוא גס ובעל הוראס מסתמא לא עשה בן במזיד א"כ ב"מ קו' אה"כ וכיון שחכס ובעל הוראה הוא ודאי יודיענו ולא כתבו סכרי' או מיד אחר סכתנו דהאי שוגג הוא דכיון דקבס ובעל הוראה לא יעשה כו' כפאר כמו שפירסו בהדי' טעם זה לענין דמודע להו ק"כ

ושכל

זה יש לאמוד דאם יש מת מלוא בעיר אסור לילך הוז לעיר לדרך לבטל המלוא מיהו אפס' לומר דמלוא שפגער לשעס ע"י אחרים מותר לבטל ולפי' אס"ל דאסור מ"מ היכא דנריך להקטסק במלוא בשני דבדים דחיינו לקטשק לעשות לו ארן ופכריבין וגס להקטסק בקבורה עזמו שוקר לילך לדרך אף שאינו יכול לקיים סקהלת כמאם לעשות לו ארון ופכריבין אס יוכל להור ולבא לקיים גמר המלוא להקטסק בקבורה ור"י מנח' דספיקוס ככ"ל דמישהי' בקרך רדוקה ושטחו ורקו עליו דס"ל לרב נהקן דסדלס כו' ופירש"י ושהשו ודקא עליו ולטרב יבא וס"מ דרך רחוקה חיל שאינו יכול יכנס בשעת שחיטה דכיס כל טס שכות שר שקיעס סהמה כו' עכ"ל אלמא סקס גבי כסה כהרלס סמלום היא טעם שחיטה ובמר מלוא חיל האכילה ולא קפדינן אהקהלס המלוא אלס אכר מלוא שהי' צלילה דהיינו אכילת הפסח מ"ה פורנס ל"ב סקסן ולא איבסק לן טפ שאינו יכול לילך בשעת כקסל המלוא כ"כ גס אסו יכול לקיים סקהלת המלוא להקטסק בליון אס אכר לו לבא להקטסק בקבורה רסל ללסק ליהד' וס"מ יש לסקל דסקס איירי סכנ' סו' כדך דהיקה דליטב הוא אכל לבקחילה אסור לילך כדך יסקה כל ביינו יוכל להיר בשעת שחיטה במבואר סקס דאסור דך דהיקה ליה טעמא הא היכא דליכא ח"כ אכר לבא ליהד' אף אס לא יקיים סקהלת המלוא אכסה הימל'ס כ"ה סה קרבן כסה דיון' פסק כרב שטס דאס ליקחיה א"כ סיקר היה הקהלס הפגס דאף שיכול ליכנס בשעת אכילה לה הירגה בין שאינו יכול ליכנס בשעת אכילה ל"כ כדדוק בפקדני אסיה ללסק לדרך אכדך לבקחיל ליהד' ליון ופכריבין אף שיכול לבא ללסקה כהס"ה סה דהיקה סנה ענימה לכל להכסר סה אף ססל הקבלת שחיטה שיקר נכה"ג קדע שהרי סה ליהי כנשש טעם את ולבין לזיך סבת כי הא דינה סה סניח' כו' ויהי' אף סריינן לילך כע"ס סר' ס פכריבין כיי נהבין כנשי' נרבי סבת רק אברו סנה סקרי טעם אכילה ככ"ל סיקייה הכסר סנה לבין אטרי כנתיק סה הקבלת סמלוא ללסק ודאי כ"י אירי

וזהו

למה ארבעה עשר דייב טהמן דמכר

Ehrenberg, Yehoshua Menahem Mendel

ספר

דבר יהושע

חלק ב

שו"ת בענינים שונים

בחלק אורח חיים

כמעשהו בראשון כך מעשהו בשני

ממני הצעיר באלפי ישראל

יהושע מנחם אהרנברג

אב"ד בעיה"ק תל אביב — יפו תוכב"א

מהדורה חדשה עם הוספות

בהוצאת חתני המחבר

בני-ברק תשנ"ח לפ"ק

16

ויצא לנו נפיש כזה שאם אכל כליל שנה רק פה כדרך שאוכל
 בסעור חול וסילק וזיך מבלי שאוכל דבר שיכיר כזה משום
 כבוד שנה אינו לרין לחזור ולאכול סעודה שיש בה משום שנה כיון
 שכבר אכל הסעודה בפה אזרח לה מלוא סעודה שנה שכבר יא
 ידו חובתו כיון שהכיבוד לרין רק לסעודה והסעודה אזרח לה אינו
 מחויב לחזור עלי משום הכבוד בלבד ודמי להא דק"ל גבי מיה
 בשנה דאחר שפירש ממנה אין לחזור על זמני שאין מעבדין לה
 המילה ופירש"י בשנה דף ק"ג משום דפירש השיב לי חזרה מנהא
 פ"ט והואויל ולא עיכוב מלוא וינבו לא כהר.

אבל ביום השנה אם אכל סעודה שנה כדרך שפירש סעודה
 חול לרין לחזור ולאכול סעודה שיש בה משום כבוד שנה
 לקיים כבוד היום אפי"ן דידו סעודה בפה יא אכל כבוד היום לא
 יא צלחה חלילה ולרין לחזור ולאכול סעודה שיכיר בה משום
 כבוד.

ולפ"י יש נפיש שאם אכל כליל שנה רק פה ולא שאר דברים
 לכבוד אה השנה ופניה דליקא אינו רשאי להליל סעודה
 אחרת לאותה הלילה וכה"ל יא ידו סעודה באכילה או אכל בשחרית
 אפי"ן שכבר אכל פה רשאי להליל אחרת שיש בה משום כבוד שנה.

מעתה י"ל דזה שנה רש"י ז"ל נלמדו דבניל שנה לאחר חלילה
 בלבד כלומר חלילה פשוטו של פה בלבד שוב אינו רשאי
 להליל ומתי מותר להליל בשביל ליל שנה כל הסעודה אפילו בשר
 ודגים ופירות כיוון שפירש קודם חלילה דלא מותר לו להליל אפילו
 דברים שאינם רק לכבוד השנה דגם סעודה הלילה לריכב כבוד
 אכל בשחרית מותר לו להליל שחי סעודה של כבוד אפילו אם כבר
 אכל פה שנה הרי בה משום כבוד כל שנה אכל עדיין סעודה שיש
 בה משום כבוד רשאי להליל סעודה שיש בה משום כבוד כולל ע"י
 לפרש דברי חכמים אפי"ן שיש בה ק"ה דוחק.

יהושע מנחם אהרנברג

סימן לה

בענין עוסק במצוה, במצוה קיומית וכו', ונברר מצות דרך ארץ

לכבוד הרב הה"ג מו"ה מרדכי רבינוביץ שליט"א.

קבלתי ספרך והגיתו בו ונאווה הוקרה חלילה לא עמך כדבר
 אשר כהנה בעמוד ו"ע בעטמא דמילתא שכתב ב"י
 בא"י ס"י רמ"ע דכליכא לסחורא לא השיב עוסק במצוה לפטור
 ממנו אחרת, והסברה משום שהמעשה בעלם דבר רשות ורק
 בכוונה שיש בה העושה וגורמה שחבר מעשה מצוה
 והדבר אינו קלוב ומובנל כמה לריכב וכי וכוון שאינה קנוכה
 אפילו נכשר מנוח גמור לא יכולים לחשוב אה זה וכו' עכ"ל.

(א) גראה מדברין שדערין דעטמא דכליכא לסחורא חשוב
 מצוה לפי שיש בה הכשר מלוא שגובל לקיים ע"י

מלוא אחרת ולרין שיכיר כוונתו לשם זה ולבני לא כן ידמה דודאי
 עלם הסחורא להריוה מלד ענמה הוא מצוה שחבר מקור המלוא
 האזה יליף ר"ה ממה דאמרי בקידושין (דף ל' ע"ב) רלח חוסי
 עס אשכ או אומנות, ואמרי נמי בצ"מ (דף ל' ע"ב) «והודעת
 לה"ס זה ביה חייב, ופירש"י ללמוד לה"ס אומנות, להפירנס בה
 וכמזכור במדני פ"ק דשכח ס"י ר"ה, ואשר הכהה בשם רביד
 הכהב כחילו מדעת ענמו למד מקור המלוא מכה דוהודעת או ביה
 חייב, אשהמיטתי צלחה עשה שכן מפורש במדני בג"ל וגם
 בחש"י דף יעקב ס"י ל"ב ד"ה וגם יש לפקפק וכו' כתב מקור זה
 גשיטת ר"ה מדעת ענמו, ויש לחמוק גם עליו שלא הזכיר שכיב
 המדני נכדאי, וא"כ מוכח דהמלוא הוא שפירנס אה ענמו ולא
 יעיל פירנסתו על אחרים, ועי"ש ביה יעקב שהוכיח מזה דליבנות
 מיגיע כפו הוא מצוה דאורייתא, ויש בספר המנוח שרש א' ש

הרמב"ן ז"ל שם ד"ה וההפוסק כ"י וכו' שנין והודעת לה"ס או
 ביה חייבם ופירושו שילמדו אומנות ויהיו ממנה כי בה יתמעטו
 בגזילות והדין ושכן ביה"ס אהבה ואחרו ושלי ורעות עכ"ל
 עי"ש.

(ב) ומה שנגעני"ד בעטמא דאין עוסק בסחורא פטור מן
 המלוא, דהכח אהה הכרת כספרך בעמוד י"ה דלא
 הליכה לסחורא אפילו להרוכח מלוא ח"ך ולפינן דעוסק במלוא
 פטור מן המלוא ממי"ש שצתך ציתך ובלתך בדרך מה דרך
 רשות וכו', וכבר קדמך בקושא או בחש"י ביה יעקב שם ומתוך
 ד"ה ירש מה דרך רשות כיוון בהולך לפיול אך הקשה דמי"מ
 מני"ל נגמי לאוקמא לקרא בהולך לעייל דוקא דלמא חייבי גס בהולך
 לסחורא דכוי דרך מלוא וכו"ה שם מקלה פשוטי גמרות בצרכות
 (דף י"א ע"ה) שפירש"י כדדתי מה דרך רשות שהולך לסחורא
 וכתב דנראה דנשמע נגמי דין משום דברי ר"ה בג"ל שלא יתנוק
 רש"י על ר"ה ופלא דאשהמיטתי צלחה עשה שגם נגמי דין
 בסוכה (דף כ"ה ע"ה) כתב רש"י ד"ה כי דרך הולך בדרך
 סחורה, ונגעני"ד לומר דאדרבה משם רח"י ק"ה לר"ה, דבה יחוש
 מן הא דאשמעינן קרא דדרך רשות חייב לקרות ק"ש הלל א"כ לא
 לרין קרא דמכ"ה למפער בהולך בדרך רשות, ושי"כ לא אחי
 קרא אלא לאשמעינן לאו מכלל כן דבדרך מלוא פטור, למכ הולכ
 בהורה וכך נלמוד מן הא מילתא בדרך עקופין ולא גילתה בפירוש
 שעוסק במלוא פטור, וזה דמי להא דמלוינו גאו בהא מכלל עשה,
 דהאם אלטרין כדו שלא יכ"י נהלאו רק דין עשה ושלא ילקה עליו,
 מש"כ כהן מה עשה יש נדבר, ובשלמא הא דאמרי שצתך ציתך
 פרע לחתן א"ש דאשמעינן קרא וגם כשהוא ערוך במשכנתו בדרך
 הרשות חייב ליחויי דעתי ולהסיר מהשנה ערדתו כמי"ש החוסי
 בסוכה (דף כ"ה) כי הכי דלא ינמא דלא אערח"י קרא כולי האי
 הואיל וקשה ק"ה להסיר עירדא ממשכנתו, אבל הולך דק"ל כ"ה
 דכ"ה א"ה קורא כדרכו בין עומד בין מהלך ואף כי לרין לעמוד
 בפסוק רלשון ח"ן שוב עורה שיטמוד לאותו הרגע באמצע הדרך
 או עסק מלוא שצביל זה יכ"י קס"ד שיכ"י פטור מק"ש לגמרי
 ולא לרין קרא לאשמעינן הא, וכי הימא דיעקר קרא דובלכתך בדרך
 אהא לאשמעינן דקורא אפילו מהלך, א"כ חקשה הא דינפינן
 דהולך בדרך מלוא פטור משום דכתיב בלכתך ולא כתיב בנת
 דאיתא נגמי, הא מלוינו למימר דלכך כתיב בכתך לאשמעינן
 דאפילו בלכה דידך דכיוני דרך רשות נמי קורא כשהוא מהלך, דלא
 הימא דדוקא בהולך לדבר מלוא התירוהו הסורה לקרות כשהוא
 מהלך כדו שלא להכמה המנוח, אבל בדרך רשות חייב להפסיק
 מהלכו משום שנאמר ובקומך כדברי ביה שמ"ל, דגם בדרך
 רשות קורא כשהוא מהלך, ומגן דבדרך מלוא פטרתו הסורה
 לגמרי מלקרות אה שמת, ועוד דכה מזכור נגמי דאף ל"ש דס"ל
 דאינו קורא כשהוא מהלך לא אחא קרא אלא למטע עוסק במלוא,
 ולדידכו ודאי קשה למכ אשמעינן קרא הא מילתא בדרך מכלל
 כן אהה שומע לאו מאחר דלהבן לא אלטרין דפשיטא דבדרך רשות
 לא מיפטר מלעמוד ולקרות ק"ש, ואף כי אפשר לדחוק ולישב אבל
 לפי המהבאר יחישב ביהר הכהב בצ"ה.

דהנה אף כי ס"ל לר"ה דהליכה לסחורא בגדר מלוא משום
 שנאמר והודעת לה"ס או ביה חייבם, מ"מ נראה פשוט
 דאין זו מצוה חיובית כמו שאר מי"ש שכתוב ש"ס אינו מקיימה
 נקרא עברין ועשה על צ"עולה, אלא ביה מלוא של רשות, כלומר,
 שאם מקיימה קצביו מלוא אבל אם עובר עלי בשביל אהב לרין
 אינו נעשה עלי דוגמת הא דהפלת ערביה רשות שאינה מצוה אלא
 שאסור לבעל כחנם משום דע"כ מלוא יש בה כמי"ש החוסי
 ציומא (דף פ"ז ע"ב) ואפי"ן דילפינן מקרא דוהודעת לה"ס או ביה
 חייבם אף אם נאמר דאין זו אסמכתא בעלמא אלא דרשכ גמור
 מדאורייתא וכמי"ש שכתוב ביה יעקב בג"ל, אינה ככלל מלוא עשה
 מדאורייתא מאחר שלא נאמר מפי הגבורה רק ענא יתרו היתה
 אפי"ן שהסכים הקצ"ה על ידו וכה יתרו שהוסף פרשכ בחורה,
 מי"מ לא עדיף מהקנת משה שחקן לה"ס לישראל שיכ"י קרין בחורה

במלוא של רש"י

וכן כתב בהנהיגות ב
 עוסק במלוא לא
 ומושל עליו בחיוב, אבל
 גבאי דקב, והביא ר"ה
 הפועל לשמור אה הי
 השיב בשנה שומר חנם
 הוא מעטם שאין עליו
 שבר ע"י עכ"ד עי"ש,
 דסוכה בג"ל, ובאמת
 דאין רח"י כלל, והאם ל
 ליכא דרשות גמור היא

במסעדים ונכזה בה
 ואפי"ן לא מקרי אלא
 במלוא השקל ריש ס"י
 ואכמ"ל, אלא שצטנינו
 הרמב"ן שם בשורש א'
 רצונו לא לו להודיע לי
 חמור כדי לשכן ביה"ס
 בהרשומות והדין ב"י
 מעלחו אליו וגם כל כ
 לה"ס או ביה חייבם וכ
 שראה להכריג בה

וע"כ הא דילוף ר"ה
 לאו חובה יל
 הקצ"ה על ידו של ית
 הקצ"ה שיחגבו צמדה
 ועדין רשות צידו ש
 שבר כמו על מלוא כמי
 הא דילוף נמי ר"ה לא
 זו אומנות חייבו נמי ר'
 הכח הוא קרא ללמד
 מחמת הכיקש לה"ש
 אינו מחויב ללמוד אומנ
 חובה שילמד אה בנו
 חובה, אבל הוא ענמו
 חייב משמע אלא הכה
 חייבוכו לה"ש שיחייבו
 אבל ללמד אי"ע חיימו
 מי"מ היא מלוא כיו

(ג) והנה בסוכה
 ליהוה פ
 רצון קרי לה מלחמה
 נגמי נפקא מינה לעונ
 ומדקאמר נגמי האי נ'
 מלוא או אינה אלא ו
 ר"י ורצן וכו"ו משום
 מלחמה רשות גמור אי
 אינה חובה כמו מלחמ
 מלחמה דוד לזיוחה, ל
 דאינה מחויב לעבודה
 שבר, ופליגי רצן ור"י
 יהודה ס"ל דגם בצ"ה
 מצוה להורות שאינה
 ס"ל דכתיב גא מפטר
 מלוא גמורכ למחשב עו
 זה יען כי רחתי מי ש
 רשות גמור כמו מלח
 במלוא של רש"י

הס ז
זמטטו
עכ"ד
יר מן
ז דאי
במלכות
דך
ימתרן
דמימ
ככולך
כרכות
מחורב
יחלוק
דין
בדך
יחישב
זכ לא
חאי
ולרכב
פירות
עשב,
עליו,
בציון
בדבר
החוס
האי
כבי
לעמוד
הדך
לגמרי
בדך
ינפיק
כלת
ומעיק
ללא
שכח
הפסיק
בדך
מחורב
דסיל
מחורב,
מכלל
רשות
לחל

במוטדים ונחבזה בתורה בקרה "וידבר משה את מועדי" וכו'
ואפי"ה לא מקרי חלל הקנה ונח מ"ע דאורייתא כמו שבוכיח
במחלוקת השקל ריש סי' קל"ה וכו' הרמב"ם ב"מ ש"ס ע"י
ואכמ"ל חלל צבעונינו אפילו חיוב מנה תקנה מדרבנן ליכא כמ"ס
הרמב"ן שם בשורש ה' ד"ה וההשוואה ג' כי אזכרה יתרו נמשה
רבינו בלא לו לכודיש לישראל ולדרוש להם שהיו זריחין באלו המלות
תמיד כדי לשכן ביניהם אהבה ואהוב שלי ורעות כי בכך יתמעטו
התרעומות והדינין ביניהם ולא יתערכו למשפטים ככל עת חכ
מעלות אליו וגם כל העם הוא יבוא בשלי כמו שהזכיר והודעת
להם זו בית חייהם וכו' עכ"ל, הרי דיתרו רק ענה טובה קמ"ל
שראה להכניג בכם דרך זה חלל לא לחייב אותם בכך.

וע"כ הא דילין ר"ה ז"ל מהא דליכא מנוח נעסוק בסחורה,
לחו חובב יליף חלל מנוח של רשות דמחמת שבכסוים
הקבי"ה על ידו של יתרו וכחבזה בתורה, ע"כ זכו גם ראונו של
הקבי"ה שיחבגו במדח זו ליכנות מניגש כספ חלל שגא לזיב עלי
ועדיון רשות צידונו שלא לקיימה, חלל חס מקיימה מקבל עלי
שכר כמו על מנוח כמ"ס גינע כפיך כי החלל אשריך ועוב לך, וכן
הא דילין נמי ר"ה למילתי ממי"ס בקידושין ראה חיים עם אשה
זו אומנות היינו נמי רק מנוח של רשות ולא חובה, ואע"ג דרשינן
הסם האי קרא ללמד שהייב אדם ללמד את בנו אומנות, היינו
מחמת הביקש לאשה אסתמו רבנן נהקיקהם שאע"פ שהוא בעלמו
איו מחויב ללמוד אומנות רק מנוח של רשות, מ"מ העילו על האב
חובה שילמד את בנו אומנות כמו שהייב להשיאו אשה ולגמרו
חורה, חלל הוא עמו איו מחויב ללמוד אומנות דראה חיים לא
חיוב משמע חלל הכהנה עובד חלל מכיון שהוא הכהנה עובד
חיובו לאבא שיהיב להבן ואסתכוחו על הביקש עם האשה,
חלל ללמד ח"ע אומנות ליכא חובה רק הנהנה עובד בדרך רשות
מ"מ היא מנוח כיון שהיא הכהנה עובד (שכחזו בתורה). L

איו חלל כמותן מחנה לעשר מאחר שיכולין בצי"ד וגזר הכקדש
לשכור נהם שומרין אחרים אין זה עושה שום מנוח כשקבי"ה הוא
את שמירתן חס, משא"כ גבאי נדקב ודאי מנוח גדול קעבד,
ושכרן גדול מן השמים ח"ע"ש שאין מנוח עשה להיות גבאי נדקב
כדלמרי צבי"ב (דף ע"ו) גדול המעשה יותר מן העושה וכו' ושם
(דף ח' ע"ב) ומלדוקי הכדים כבוכדים לעולם ועד חלו גבאי
נדקב, אך מהך דפועה שפיר ראי. L

ד) אכן בספר אמרי בינה אור"ח סי' י"ג, אות ג', השיג על
החתיבות והביא ראי מהו"ס שבועות (דף מ"ב
ע"ב) ד"ה שומר הנס אין נשבע דגם גבאי נדקב מפטר מפרוטב
דרב יוסף עיי"ש, וקשה לכאורה מהך דפועה אך י"ל דגבאי נדקב
בחס כיון דרשאי לקבל שכר ע"ו והשכר הי' ב"ה מקופת הלדקב,
חס עושה בחנם הרי הוא כמותן בזהוה ששך נדקב לקופת העניים
כפי ערך השכר שבי' רשאי לקבל מן הלדקב ואינו מקבל, ממילא
שפיר השיב פוסק במלות נדקב שהיא חויבות לכן מפטר בזהוה
ששך מפרוטב דרב יוסף.

ומה שבבית הא"צ עוד שם מהא דכוחני חפילין ומחוזות כן
והגריבם וכו' פטורין מהמלות ח"ע"ש שאין זה מנוח
המוענה עליו וכן החופר קבר למה והמשמר מה פטורין מק"ש
ח"ע"ש שאין מה זה מוטל עליו, נ"ל כיון דעל חלו שמנוח זו מוטלת
ענינה ה"ל מנוח חויבות ופטורין, גם אחרים שששין המנוח
בשבי"ה הם כמותן ופטורין מן המנוח כחילו הי' המעשכ עובד
עליו, וחרי עשמי איכא למטעם למינחא חרס עפ"מי"ס המג"א
בסי' ה"י"ב סק"ו דשליה לנדוק חמץ יכול לברך עלי' ולזיונו ח"ע"ש
שאין מוטלת עליו המנוח, דמי"מ מנוח קעביד דומיא דמילא
שבמנוח על חזי הבן ואפי"ה חס אחר מל ארוה אחר מהך, ומה
שדחב בדגול מרבבא ברא"י ממילא ששם חס אין חלל מל חייבין
צ"ד למחלי, לפטרי"ד לקי"מ דס"ל להמג"א כמ"ס בחשב"ן ח"ג סי'
ה' דשכחיו כאן אין מנוח זו מוטלת על בצי"ד חלל כופין את
האב למולו, ואף ש"ל דכשאין האב יודע לימול ה"ל כאין חלל כאן
ומוטל על בצי"ד מ"מ משמע דגם שכאב יודע לימול (כשנחא יכול
לברך), אי נמי י"ל דס"ל להמג"א כדמשמע ברש"י יבמות (דף ע"ה
ע"ב) ד"ה הובשין, דגם כשאין האב יכול למולו נמי אין המנוח
מוטלת על אחרים ביום השמיני וקרא דהמול לכם כל זכר דילפינן
מיני חיוב צ"ד מיירי במילא שלא צומנה, חלל צומנה המנוח רק
על האב וכדליתא נמי בירושלמי פ"ק דקידושין (כ"ו) דכא דמנוח
האב על בנו למונו ילפינן ממה שנאמר "ביום השמיני ימול בשר
ערכהו", ואע"ג דבש"ס דין ילפינן לה ממי"ס "וימול אצרכם את
יתק בני", נלפני"ד חלל פליגי חלל משלימין זה את זה דמקרא
ד"וביום השמיני ימול" לחוד אכתי לא ידעינן דעל האב נאמר,
וכן מקרא ד"וימול אצרכם" אכתי לא ידעינן דחויבא הוא על האב
דשמה אצרכם מלחא יתירחא קעביד ולא משום שרי חיוב מינח
בנו עליו דוקא, אך משניכס ציהד שפיר ילפינן דכיון שמליו חלל
אצרכם שמל את בנו בן שמונה ימים מוקמינן נמי קרא דביום
השמיני ימול על האב כמו שעשה אצרכם חלל על בצי"ד אינו מוטל
חלל נאחר שטבר יום השמיני ולא קיים האב את מלווהו, וע"י בכני
חמדה פ' תרועה שמפלפל בזה, ולפיכך שפיר קאמר המג"א דממה
דאחר שמל ביום השמיני מהך על המילא ח"ע"ש שאז אינו מוטל
עליו המנוח מוכח דשליה נחשב כחילו הוא לעמוד על המנוח
ויכול לומר ולזונו, ובעטס נראה כמו שזרדו האחרונים לומר
דשלומו של אדם נעשה כגופו של המשלה לכן חלה גם המנוח
שנלווהו צב המשלה על השליח, ולפיכך נראה שפוט דגם השליח
נחשב כעוסק במנוח ופטור מכל המנוח, וממילא שפיר הא דכוחני
חפילין וכו' פטורין מן המנוח מאחר שששין כדי לזכות אותן
שמיידין בחפילין הרי הם בשלוחן דכייב בשליחות לכן נחשבו
כעוסקין במנוח שסם בעלמן חייבין, וכ"ש החופר קבר למה ומשמר
את המת שחסם שלוחין מ"מ מהקרבין שבמה מוטל עליהם. וח"ש
בזה גם הך דמשמר את הפרה והזרעים הגי"ל, משא"כ הך דפועה
הגי"ל שכל עוקר אינה חויבות העוסק צב לא מפטר מן המנוח.

77 (ג) והנה

בסוטה ס"פ משוח מלחמה חיהא דמלחמה דגא
נייתו עכו"ם עליהו, פליגי צב רבנן ורי יבדח
דרבנן קרי לה מלחמה רשות ורי יבדח קרי מלחמה מנוח, וקאמר
גמי נפקא מינה לעוסק במנוח שפטור מן המנוח עכ"ד הגמ',
ומדקאמר בגמ' האי נפקא מינה ולא סגי בזה אי המלחמה היא
מנוח או אינה חלל רשות, מוכח דכחא ליכא שום פלוגתא בין
ר"י ורבנן וחינו משום דלכך אין זו מלחמה מנוח גמורה ואף לא
מלחמה רשות גמור חלל היא מלחמה רשות שיש צב מנוח, רק
אינה חובה כמו מלחמה יבושש לכבוש וגם אינה רשות גמור כמו
מלחמה דוד לרוחב, חלל הוא ממועט בין רשות לחובה, כלומר,
דאינה מחויב לעשות חלל חס עשאה מנוח קעביד ומקבל עלי
שכר, ופליגי רבנן ור"י אי בכה"ג העוסק צב פטור מן המנוח דרי
יבדח ס"ל דגם בכה"ג הוי פטור מן המנוח לכך קרי לה מלחמה
מנוח להורות שאינה רשות גמור ומיחשב כעוסק במנוח, ורבנן
ס"ל דבכה"ג נא מפטר מן המנוח לכך קרי נה רשות להורות שאינו
מנוח גמורה נמשה עוסק במנוח שפטור מן המנוח [ביתרתי את
זה יטן כי ראינו מי שטעה בזה לומר חלל ייתו עכו"ם עליהו הוי
רשות גמור כמו מלחמה דוד לרוחב] ומצינא מכלן דהעוסק
במנוח של רשות לא מפטר מן המנוח לדעת רבנן.

וכן

הנהיבות צ"ב ע"כ סי' ק"א י"ג דגבאי נדקב לא השיב
עוסק במנוח למפטר מן המנוח חלל שייך זה חלל במ"ס
ומוטל עליו בחיוב, חלל אין חיוב ומ"ע מוטל על שום אדם להיות
גבאי נדקב, והביא ראי מצי"מ (דף י"ה ע"ה) דהניח השוכר את
הפועל לשמור את הפרה והזרעים דאם אין נזמין שכר שנה
השיב בשנה שומר חס חלל חלל מפטר מפרוטב דרב יוסף וע"כ
הוא מטעם שאין עליו מ"ע להיות שומר לפרה חס ויכול ליעול
שכר ע"ו עכ"ד עיי"ש, אך תימכחי דעדיפא ה"ל להביא ראי מהך
דפועה הגי"ל, ובאמה מהך דשומר את הפרה והזרעים נלפני"ד
דאין ראי כלל, והתם לא רק שאינו חיוב חלל אפילו מנוח של רשות
ליכא דרשות גמור היא שלא לשמור את הפרה והזרעים ואם שומרן

(ה) ובאמת יתר על כן יש לזקק מכה דברי המגיד הביטל
 שאפילו החיית שנה הממורכ נמי היבא דמורכ
 דוחה שנה כשם שמי שהמורכ מוטלה עליו הותרה השנה כך גם
 אחר שאין המורכ מוטלה עליו מותר לו לעשותו בשבת, שכרי
 מילה בזמנה שדוחה שנה ילפין מקרא דביום השמיני ימול אפילו
 בשבת, וכרי קרא זכ נאמר להבא שהמורכ מוטלה עליו לפיכך הביטל
 ואפי"כ אם אחר מל אחרו נמי דוחה שנה, וזכר אי"ש מה שבקשה
 ככפות המרים ביומא (דף פ"ב) מנגן דפקריי של אחרים דוחה שנה
 שמה לא נהנה המורכ להדמות רק להחליט עלמו משום שנאמר וחי
 בהם אבל אחרים אינם ראשין לחלל שנה בשבילו, ועיי בהש"י חמרי
 יושר חי"ב סי' קפ"ג אות ג' שהרב השואל רצה לחדש דע"כ כל
 שאפשר להחליט עלמו לעשות בדבר לא הותר רק להחליט בעצמו
 ולא לאחר, והבאמי יושר לא הסכים עמו להחמיר במקום פקריי,
 אבל לא צריך למה צאמה לא אחרים הכי, ועיי בהש"י חמרי סי' ע"ג
 סי"ק כ' שבי דמותר אפילו לאחרים שיעסקו בשמחה ומדירה בשנה
 כדי שיקיים זכ מנוחו, ולמד כן מדברי הש"י הראש"ש שמדמה לה
 להא דכתירו שידוך חינוק שמוחר אפילו לאחרים עיי"ש, וכשי"ש שם
 במסק' כ"ב וכן בטורי"א הקשו עליו דלא דמי לשידוך, דהאם עובד
 מזה בעצמו משא"כ כך דכוח בשביל קיום מזה של אחרים הלא
 אין אומרים לאדם העוה בשביל שחכם חבירך עב"ד, אך לפי הביטל
 אי"ש, דכל שהותר בשביל קיום מזה עלמו מותר גם לאחרים לעשות
 בשבילו כאילו כי המורכ מוטלה עליהם מאחר שנעשו שלוחין לקיום
 מזה זו וחלה המורה עליהן מחמת השליחות, דוחה אה השנה
 כמו שנדחה אצל המשלח, וכ"ש שנתפרו מן המורה מחמת עוסק
 במורה וא"ש הכל כבי"ל, הלא הוא חוד עממא.

ואידך עממא חמינה בפשיטות לפי מ"ש הראש"ש בעממא דארס
 יכול להויתר חבירו ידי מלווה משום דכל ישראל ערביין
 ולי"ז נחשב כמחויב בדבר אי"ש שבוטל עלמו פטור, לפיכך שפיר
 אי"ש שאין המורכ מוטלה עליו אלא על חבירו נחשב הוא כמוטל
 המורכ עליו מחמת הערבות, לכן נחשב נמי עוסק במורה חוביות
 שפטור מן המורכ ומתחבטת ג"כ כל בקושיהו הביטל, אבל היבא
 דכל המורכ מעיקרה אינה אלא רשות ככך דמוכר הביטל, שפיר
 אמרי דלא מפטר מן המורכ כשעוסק בה מאחר שאינה חוביות.

(ו) כללא דמלחא דעוסק במורה שאינה חובה אלא רשות,
 פלוגי בה ר' יהודה ורבנן, דלר' יהודה פטור מן
 המורכ כמו בעוסק במורה חובה, ולרבנן חייב במורכ כמו בעוסק
 במידי דרשות גמור היל, אך לרי"ד להבין במאי דפליגי.

וגלעניד דאזלי נעטמיכו בפלוגתא דר' יהודה ורבנן במי"ק (דף
 י"ד ע"א) גבי כבה ממדינת הים, דרבנן ס"ל דמותר
 לגלח במי"ק, ור"י ס"ל דנא יגלה מפני שינא שלא ברשות, ואמרי
 בגמ' אמר רבא בינא לשוט ד"ב אבור, למזונות ד"ב מוהר, לא
 נחלקו אלא בינא להרוחה, מר מדמי ל"י כלשונם ומר מדמי ל"י
 כלמזונות. וכבר כעירו דמכאן ראי' נדברי ר"ח דסחורכ אפינו
 להרוחה בוי מלוה, אך זכ רק לרבנן אבל לר' יהודה דמדמי ל"י
 כלשונם משמע דאין בה מזה אלא רשות גמור הוא כמו לשוט. ועוד
 אמרינא לפי"ד דכבה הילא נמי פלוגתייהו בקידושין (דף כ"ט)
 דה"ר האב חייב בבנו וחי וללמדו אומנות, ר' יהודה אומר כל
 שאינו למלד אה בנו אומנות כאילו תלמדו לסעות, ואמרי דבד ל'
 כ"ג מאי בנייהו איבא בנייהו דאגמרי טיסקא, ופירש"י אה למדו
 סחורה לחי"ק כרי למדו חיים לר' יהודה דאחי לעממא אומנות
 דוקא דכמה פעמים שאין לו צמח לפשות סחורה ועומד ומנסעס אה
 בכריות עכ"ל, ונראה דעיקר פלוגתייהו הוא בעממא למח לרי"ד
 ללמדו אומנות דה"ק ס"ל עממא כדי שיבי' לו חיים, כלומר, שהבא
 לרי"ד לדאוג לכך שיהי' לבנו פרינסה להחיות אי"ש וכדילפי' מקרא
 דרלח חיים עם אשה, ור' יהודה ס"ל דלא משום החיים של הבן
 לרי"ד לדאוג אלא כדי שלא יבא לידי לטעות ובוינו משום דר' יהודה
 לפיכך דליכא שום מזה שיעסקו אדם באומנות או בסחורה אלא
 שאסור לו ללסעס אה בכריות אבל בסמוך עלמו על הכריות

שיפרנסוהו מרזנס מבלי שידאג לפרנסת עלמו מוגיע כפיו רשות
 גמור ולא קעבר על מלוה, לכן ס"ל דאי משום הא לא כי האב
 מחויב גם ללמד בנו אומנות כמו שאין עליו מלוה לעסוק באומנות
 בשביל עלמו, ואי משום מזונות כדי חייו יוכל הוא לקבל זקוק,
 וא"כ ס"ל דאין החיוב ללמדו אומנות אלא כדי להצילו מללסעס
 אה בכריות, אבל חי"ק לשיטתו במי"ק הביטל דמורה לעסוק
 באומנות או בסחורה מלד עלמו לכן ס"ל דהחיוב ללמד בנו אומנות
 היא משום אהיה המורה המוטלה על עלמו.

ומעתה יתכן מאוד דהא דפליגי ר' יהודה ורבנן בטובט או
 עוסק במורכ של רשות פטור מן המורכ נמי כבה הילא
 דהא ילפין דעוסק במורכ פטור מן המורכ מקרא דובלחך דברך
 מה דרך רשות וכי וכבר הערותיו לעיל דליכא לפרש דברך רשות
 שיש בו גם מזה בגון כהולך לסחורה וכדפירש"י בסוכה הביטל,
 וא"כ מוכח מכאן קרא דעוסק במורה שכיח רשות חייב בק"ש ולא
 מפטר משום עוסק במורה לכן רבנן דר"י דס"ל דהולך לסחורה
 לרשותא בוי מזה שפיר ס"ל דעוסק בה לא מפטר מן המורכ דהא
 אמרס הורכ בלכהך דברך לסחורה חייב בק"ש, אבל ר' יהודה
 לשיטתו דהולך לסחורה אין בו מזה רק רשות גמור הוא כמו
 נשטע ולעיל אי"כ ע"כ הא דאמרס הורכ ובלחך דברך דידך שבוט
 רשות לא מיירי אלא ברשות גמור שאין בו מזה שפיר ס"ל דברשות
 שיש בו מזה פטור מן המורה — ולא השיבני אי"כ לר' יהודה דהר"ה
 קר דלכחה למ"ל קרא לאשמעין דבדך רשות גמור חייב בק"ש,
 ד"ל דלר"י אגמריך קרא לאשמעין דאך אה עיי שיפסקי דברך
 הליכא לסחורה יפסיד ממון נמי חייב במורה דוויק.

ויש להאריך עוד בצמ"י אבל מכיון שצניחוס נכנסה לביחי
 שאלה חמורה אשר אני לרי"ד לענות בה ע"כ אי"ש קנאי
 נמילין, רק אודיען שבסוף ספר שלמי מרדכי שינא מקרוב מלח
 רב אחד מה"ש יש שם בערות בשמי ושם דברתי בענין דברי הרמב"ם
 בפט"י מארסוח בענין דברך, אך נכתב בקולור נמרך.
 והנני דושכ"ע ומצרכך שיפולו משיחותיך חו"ב.

יהושע מגוחם אהרנברג

סימן לו

עוד להנ"ל בענין הנ"ל

אגב אוסיף ע"ד תורכ פרפרה אהה בענין שכהצני לך במחבתי
 בקודם שבי' אז במחשבה לפני אלא נשמע מהמכתב מחמת
 שנחפזתי לסיים מחבתי אז כמו שבדועתיך.

בדבר אשר כי הבי' דאך חי הליכא לסחורה מזה מי"מ לא
 מפטר מן המורה, י"ל עוד לפי מ"ש רש"י בסוכה (דף
 כ"ו) אהא דהניח כוהני ספרים ח"י"מ כן ותגריכון וכי ופירש"י
 הגריהן הלוקחין מהם כדי למכור ולהמילין למי שצריך לכן עכ"ל,
 ודקדק המג"ש בסי' ל"ה סק"ה מדבריו דדוקא היבא דמחבתינן לשם
 מזה אבל מחבתינן להשכיר לא מקרי עוסק במורה, והקשה ע"ז
 מהא דמהזיר אבדכ פטור מ"ב אי"ש שנוטל שכר, וחירך דהאם
 עיקר כוונתו להשיב אבידה אבל הכא עיקר כוונתו להשכיר עכ"ל
 ונראה מדבריו דגם בדבר שהוא גופו מזה ולא רק הכשר מזה
 נמי אה אין עיקר כוונתו למורה לא מפטר מן המורה, ולפיכך שפיר
 י"ל אפי"ג דהליכא לסחורה להשכיר בוי נמי מזה, מי"מ כיון שזכ
 שכולך לסחורה אין עיקר כוונתו לקיים המורה שגם אה לא כי
 צמח מזה אמדינן דעמי' שבי' הולך לסחורה להבאח עלמו לפי שזה
 דרכו של אדם ועבדו ללכוד הון וכל דבר שהוא טעם בני אדם כר"ל
 חזקה שאינה פוסקת ולא כל כמיניה למומר שהוא ילא מכלל אותה
 חזקה וכל עיקר כוונתו הוא מחמת המורה, וכמי"ש בצור זרוע דאין
 אדם ראמן לומר שנוטע גנז טעם העולם, לכן לא מפטר מן המורה.

רבוה אי"ש הא דפשיטא לר' כוונתו למורה לא מפט
 למי"ד מזה אי"כ כוונת, אלא א
 ידי מוצתו אבל כל שמחבתינן לו
 לשם דבר אחר, כיון שמחבתינן לו
 כבי"ג לא מקרי אלא עובד מ
 כדאיתא בציר (דף כ"ג ע"א)
 (דפירש"י מחמת חלוח שאכל
 לא קעבד, פ
אבל לפי הביטל אי"ש דבוכר
 דברך" ופירש"י בסוכה
 וקשה הא הליכא לסחורה נמי
 (ולא ניח"ל לזוקמא קרא פ
 הקודם), אפי"כ דכיון דחס
 אלא להבאחו חייבתו המורכ
 כואיל ועיקרו להגאח דידי ולא
 בעוסקים במורה אה אין עיק
 לכת דידך ולא
ולפי דרכנו למדנו לכבין ב
 להשכיר עיקר כוונתו
 עיקר כוונתו למורה השנה אבי
 שגם כוונתו ח"י"מ אי"ש שטעם
 למי שצריך נכס, ומה שנוטלין
 לחיות ולהתפרנס ממקום אה
 מזה והמלחח חפילין למי שצרי
 אדם יודע צמח משכיר חז
 להשכיר עיי מכירת חפילין
 ולחפש לעלמו סחורה אחרת, ל
 מזה צמח כי עוסק במכירת
 כמי"מ למומר דעיקרו למורה מה
 בשכר שאינו אלא דברך מקרא
 יתכן לולא המורה לא כי מ
 מחמת השכר של השנה האב

סימן לו

ב"ה

לכבוד הגאון הצדיק המפורסם מגזע תרשישים מוה"ר שלום יחזקאל שרגא שליט"א, האדמו"ר מצעשענוב קצת בניד- יארק.

צ"ד חסר שאל בבית הכסא שחלקו לשים במחיצה שלמה בח"א כשאינו מקום השימוש כמו שבי ובהלך בשני עשו רלפכ חדש וגם על הכתלים עשו לוחות חדשות של תרשים ועשו ממנו פרוזדור חס מוהר לבעמיד בחובו ארון להחזיק ספרים.

(א) הגהה בהשגחה פנים מאירות ח"א סי פ"ו הוצא בשע"מ אר"ה סי פ"ד כתב דאם עקרו שם בית הכסא מינה ובפרט אם עשו שינוי מעשה ורלו לנשות ממנו דירק צעל דין בית הכסא מינה וכל דאמרי ובניה הכסא אש"פ שאין צו ביינו שפינו הנואכ ממנו מ"מ כי דעתם להשתמש צו הלאה לבית הכסא כמו שבי לפינוי הכל אם לצעל ממנו שם בית הכסא לגמרי ולנשות ממנו דירק שפיר דמי עכ"ד ומשמע דא"ל שינוי מעשה כלל אלא כל שחלטי דדפתו לנשות ממנו דירק שלא יכ"ר בית הכסא כלל הכי הוא צעל הכל בשע"מ שם הביא מהפמ"א צו כלל שאל עשו שינוי מעשה בגופו של מרחץ ועקרו הכתוב ועשאוהו בית וכו' עכ"ל משמע דבעיני נמי שינוי מעשה בגופו דהפס עיקר מ"ש הפמ"א שם ובפרט בשינוי מעשה עכ"ל ובניד עשה מחיצה גראכ דכוו שינוי מעשה בגופו לצעל חלק החיזון מתורה בית הכסא ולנשות ממנו פרוזדור — אך בשע"מ באזור דין הפמ"א רק לענין בית המרחץ ולא לענין בית הכסא ונראה עטמו משום דכפמ"א בקיל שם משום דבאזור דבית הכסא ישן שאין צו נואכ אינו אסור אלא מדריבן ע"כ לא פסק השע"מ כהפמ"א אלא במרחץ דקיל טפי ולא בבית הכסא. אצל כבר תמכו עליו דאישתמיעתי דברי התרי"ו שכניה כנ"י ושאר פוסקים כפ"י פ"ג שאש"פ שאין צו נואכ כיון שבי אסור מהלכה אסור הוא מה"ה משום וכו' מחניך קדוש עכ"ל.

(ב) מ"מ נל"ע דדוקא לענין לקרות ולהתפלל בחובו שז אסור מה"ה משום וכו' מחניך קדוש אצל לכניס צו ספרים לא מביעית לשיטת הרא"ש דמשמע מדבריו דמוהר לכניס הפילין לבית הכסא כשאינו רואה לנשות נרבי וכו' שזר כחצי קדוש אלא אף לשיטת רב האי שביבא הרמ"א באר"ה סי מ"ג סי"ב דאסור והמג"ש שם כתב דגם הרא"ש מודה לזה וכו' וכו' ספרים וכמ"ש המג"ש שם סי"ק י"ד מ"מ אין האיסור משום וכו' מחניך קדוש אלא משום שהוא זולת וגנאי לבבא כחצי תורה במקום הענופה כמ"ש המג"ש כפ"י מ"ב סי"ק ב' בשם הרמ"א וכו' לא שייך בבית הכסא שפינו הנואכ ממנו וכו"ש כשבעלו הבית הכסא לגמרי ועשאוהו דירק.

(ג) הן אמה שמדברי הרשב"ה שביבא המג"ש כפ"י מ"ג סק"ו משמע דשייך גם לענין הכנסת הפילין לבית הכסא משום וכו' מחניך קדוש וא"כ הי' לריך להחמיר גם צוה כמו בק"ש והפלה אך ברמ"א הבי"ל וכו' רש"י בצרכות כ"ג ע"א ד"ב חולץ ופסקו לאלתר ויאחז הפילין בידו וכו' שבזמן שזם בראשו הם בגלוי וגנאי בדבר עכ"ל מובאר דרק משום גנאי אסור וע"י שפני יבושע שם שדקוק מהלשון דרק גנאי הדבר אצל איסורא ליכא — ונראה דגם הרשב"ה לא קאמר דהוי מדאורייתא אלא מדרבנן אסור משום להא דה"ה מחניך קדוש דאי מדאורייתא הלאמי חלקו רצן צין חיוב חליצה הפילין לק"ש והפלה לענין הבית האמתי של אינו חולץ הפילין כשכן בראשו ואי נימא דהו' חוב שוין בכלל וכו' מחניך קדוש ושייכס אסורין מדאורייתא מ"ש חלקו בנייבס לענין זה אלא ע"כ דליכנס צו בחפילין קיל טפי מק"ש ולהתפלל צו דכנסת הפילין אסור רק מדרבנן ובניה שעומדין צו לצרין ועומדין לא אסור רצן כיון שאינו מקום טינופת מוחלט כ"כ לא החמירו.

(ד) ועפ"י י"ל דבית הכסא ישן שאין צו נואכ לא אסור אלא לקרות צו ק"ש והפלה ושאר ד"ה ומשע"מ

ובזה א"ש הא דפשיעה לי לרש"י לפי"ד המג"ש דנאין עיקר כוונתו למנוח לא מפטר, מה דהקו לומר כן, לא מביעית למ"ד מלוח א"ל כוונה, אלא חפילו למ"ד לריכות כוונה ביינו ללאה ידי חובתו אצל כל שמחזון ללאה ידי חובתו אש"פ שיעקר כוונתו לשם דבר אחר, כיון שמחזון נמי לשם מלוח ואלו כמתעסק דכל כ"כ לא מקרי אלא עושה מלוח שלא לשמך דמ"מ מלוח קטניד כדאיחא בחזיר (דף כ"ג ע"א) גבי אוכל פסח לשם אכילה גסה (דפירש"י מחמת האור שאכלו ברעבון) נבי דמלוח מן המוצר לא קטניד, פסח מיכא קטניד.

אבל לפי כ"ל א"ש דכוכה רש"י לכן משום שאמר וזככתך בדרך"י ופירש"י בסוכה (דף כ"ב) והיינו בכולך לסחור, וק"ש הא הליכה לסחור נמי דרך מלוח הוא ואמתי חייב בק"ש (ולא ניח"ל לאוקמה קרא בכולך לטייל כמו שביארתי במכתבי הקודם), אש"פ דכיון דחסם אדם אין עיקר כוונתו צוה למלוח אלא להנאה חייבתו החוכר במלוח ומכ"ע נמי אקרי לכת דירך הואיל ועיקרו להנאה דידי ולא לשם מלוח, מינה יליף רש"י דכלל הכוסקים צמזום אם אין עיקר כוונתם למלוח אלא להנאה מקרי לכת דירך ולא מפטר מן המלוח.

ורפי דרכנו למדוד להבין הא דכתב המג"ש דכוכה תרי"מ כדי להשכר עיקר כוונתם להשכר ומחזיר אכידה בשכר עיקר כוונתו למלוח השנה אכידה, לכאורה מאן מפיהו מי לא אפשר שגם כוכה תרי"מ אש"פ שבושין בשכר מי"מ עיקר כוונתם להמיתן נמי שגריך נכס, ומכ שנוטילין כסף צעד זה משום שאי אפשר להם לחיות ולהתפרנס ממקום אחר הואיל ומצטלין מעבודתן בשביל מלוח המלואת הפילין לני שגריך להם, אצל לפי כ"ל דמאחר שאין אדם יודע צוה מהשכר חזקת היא שכל מי שמואל אפשרות להשכר ע"י מכירת הפילין ומחזות לא הי' נמנע מלהשכר צוה ולהפש לעצמו סחורה אחרת, לכן אכן סכדי שגם אם לא הי' עושה מלוח צוה הי' עוסק במכירת הפילין ומחזות כדי להשכר ולא כל כמותי למימר דעיקרו למלוח מהטוב נגד החזק, משא"כ מחזיר אכידה בשכר שאינו אלא בדרך מקרה ואין זה מקור פרנסתו בכל השנה שפיר יתכן דלולא המלוח לא הי' מניח העצור שהשכר צו פרנסתו מחמת השכר של השנה האכידה, לכן מקרי שפיר עיקר כוונתו למלוח.

ואפשר לומר בדרך אחרת דכוכה הפילין וכו' כיון שאינו מלוח חייבת דרמיא אקרקפתא דגברא אם עושה כדי להשכר כיו חזקה חלימהה דגם בנא המלוח הי' עושה כ"ל, לכן אמרי דעיקרה כדי להשכר משא"כ מחזיר אכידה בשכר איכא חזקה לבישך מאחר דחובתו הוא להחזיר אכידה הפילו בנא שזר ואל"כ קטניד על עשה ועושה יענש על מה שאינו מקימה, חזקה הוא דגם בנא שזר הי' מקיים המלוח דהשנה אכידה דכל ישראל בחזקה כשורה לכן ודאי עיקרה למנוח מהחזון.

ועל פי זה י"ל דהא דאמרי בסוכה דנמטעו דלא לייחוי עכו"ם כיון דרשות הוא לא מפטר מן המלוח, גלו משום דמלוח של רשות לא מקרי עוסק במלוח כמו שכתבתי במכתבי הקודם אלא כיון דרשות הוא אמרי דעיקרו להנאה דלא לייחוי עכו"ם עליכו קמתכין ולא לשם מלוח ודו"ק.

אלא שיעקר דברי המג"ש הבי"ל ז"ע, דלכאורה נראה דמה שמגריך רש"י בכוונה הפילין ותגריבן שיהכונו למנוח ולא ע"מ להשכר ביינו משום דאין זה גופה מלוח אלא הכשר מלוח של הנהה הפילין, וכל הכשר מלוח כשאינו מהכין למלוח אינכ מלוח כמ"ש החוס' במכות (דף ח' ע"א) ד"כ אש"פ דגמיר וכו' בחגיגה ע"ס דוסכס אם מאלן הטובה לא כיו שם מלוח מטולס שכרי לא נמטעו לכן עכ"ל, משא"כ מחזיר אכידה דהיא גופה מלוח שפיר י"ל דגם במחזון בעיקר להשכר כיון שמ"מ קטניד מלוח חשיב עוסק במלוח.

L

פיו רשות
כי האכ
באומנות
בל נדקב,
מללסטס
ה לעסוק
ו. באומנות

סוכה או
הא חליא
תך בדרך
תך רשות
כ: כ"ל,
ק"ש ולא
לסחור
זלוח דהא
י יודע
הוא כמו
דן שוכה
דברשות
דכ כדל
ד בק"ש,
יק בדרך
פ.

ה לביתו
שם קני
יזב מלח
הרמ"א
ד.

הרנברג

במכתבי
ב מחמת

מ"מ לא
כ"ב (דף
ופירש"י
אן עכ"ל,
כיון לשם
שם ע"ז
ד דהס
כר עכ"ל
זר מלוח
כך שפיר
כיון שזכ
לא הי'
לפי שזכ
דס כו"ל
לא לחוב
רע דאין
המלוח.

בעוהש"ת

זה השער לד' צדיקים יבואו בו

ספר

ויברך דוד

ד"א

על שאריות המצויות מידי יום ביזמו

בהלכות תפלה

לפי סדר השו"ע סימנים פ"ח-ק"ו

מהדורות לאנדא

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה

ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והומנים"

מח"ס ישראל והומנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ב"ח

ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל, שו"ת מקדש ישראל ח"ח

שו"ת נשמת שבת ד' חלקים, וש"א"ס

ט"ו שבט תשפ"א לפ"ק

ברוקלין נ.י.

מהו מלאכה ועשיית חפיציו האסורים. ובמה שהבאנו מס' אשל אברהם להקל כל מלאכת הדיוט שמותר בחוה"מ (או בער"פ), לענ"ד הוא קילא יתירה, ומשמעות שאר כל הפוסקים אינו כן, וכן יוצא ממה שאסרו האחרונים רחיצה קודם התפלה, אף שרחיצה מותר בחוה"מ, וכן ממה שדנו בנוגע תספורת, אף שבחוה"מ מניעת תספורת אינו מצד מלאכת התספורת, רק מטע"א שלא יכנס ליו"ט כשהוא מניוויל (דבחוה"מ כל מלאכת הדיוט שהוא לצורך המועד מותר, אבל הכא יתכן שגם בזה מחייבין ליה להמתין לעשותן עד לאחר התפלה), וכן העיר בני הגרי"י שליט"א מלשון הרשב"א בטעם האיסור משום שלא יפנה לבו לשום דבר עד שיתפלל, ולשון הראב"ד (באיסור שאילת שלום קודם התפלה) 'שיתן לב שאסור להחעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל' [וע' לשון הגרי"ז על הרמב"ם פכ"ט מל' שבת לגבי איסור עשיית מלאכה קודם הבדלה, שדומה לאיסור מלאכה קודם התפלה, ולא תלוי לאיסור מלאכה בשבת].

ובס' פאר הדור (ח"ד ע' ריג) מביא משם החזו"א להיתר, דזה שייך לעניני דרך ארץ, ואינה מלאכה.

סימן ס'

א' שא"ה - מהו שיעשה 'פרקמטיא' קודם שיתפלל שחרית (ומהו משא ומתן ע"י הטעלעפאון).

תשובה - אסור. הגם שלגבי איסור מלאכה בער"ש (מן המנחה ולמעלה) פרקמטיא שרי (עמג"א רס"י רנ"א) וכן לענין מלאכה בחוה"מ ובער"פ קיל פרקמטיא ממלאכות בפועל, שאני התם שהאיסור בעשיית 'מלאכה', משא"כ בזה שהאיסור הוא עצם ההתעסקות בצרכיו הפרטיים ובעסקיו [וכגמרא

(ברכות דף יד.) יליף לה מפסוק צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו, פרש"י צדק היינו תפלה שמצדיקו לבוראו, והדר וישם לדרך פעמיו פי' לדרכי חפציו] ממילא לא שניא פרקמטיא, ולא שניא כל שאר מיני ההתעסקות, וכמש"כ נמי בס"י הקודם מלשון הרשב"א והראב"ד (דלא כהא"א המובא שם).

וצי"ק המקור למש"כ בחי"א (כלל ט"ז) שמעלוה"ש אסור להתעסק בצרכיו אם אין השעה נחוץ לכך, מוכח דאילו הוא דבר הנחוץ מותר, וצ"ע דכל הפוסקים סתמו לאיסור, מיהו מסתבר להקל בכה"ג כשעכ"פ אמר כבר 'מקצת ברכות'.

7 ס' חזרה לפרנסתו אם חשיב מצוה. ואפילו מי שהוא בעל משפחה אין להתיר ולומר דעסק פרנסתו חשיב עסקי מצוה (דמותר) לפי מה שכתבו הפוסקים משם ר"ת דלעסוק בסחורה מצוה הוא, וממילא די"ל דחשיב כחפצי שמים [ע' מרדכי (פ"ק דשבת ס"י רנ"ח) שנלמד מקרא דכ' והודעת להם וגו' זה בית חייהם, ומזה"ט קי"ל (באו"ח ס"י רמ"ח) דלצאת לסחורה חשיב כיוצא לדבר מצוה, וכ"כ הגר"א בשנות אליהו דלהתעסק בפרנסה הוא גופיה מצוה, וכן מצוה על האב ללמד את בנו אומנות, ואף בשבת מותר לדבר עם אומן ללמד את בנו אומנות דחשוב חפצי שמים, ועשו"ת בית יעקב (ס"י ל"ה), דא"כ ליפטור לגמרי מתפלה, ועוד דא"כ בטל כמעט לגמרי איסור עשיית צרכיו לפני התפלה, ועשו"ת דבר יהושע (ח"ב ס"י ל"ה וס"י ל"ז) שהאריך למה לא אמרינן שהעוסק בסחורה יהא פטור משאר מצות מדין עוסק במצוה פטור מן המצות, שו"ר במהרש"א עמ"ס ברכות (דף ו:ו) שנהי שההולך לדבר מצוה פטור מתפלה שעוסק במצוה פטור מהמצוה, אבל ההולך לפרנסה אין לו להבטל מטעם זה מתפלה כביהכ"נ שיש לו לבטוח בה' שימציא לו את פרנסתו], וכבר הארכנו בזה בס' ויברך דוד על הל'

ת"ת ס"י קי"ט (בנד"ז אם ע חשיב דבר מצוה) וכתבנו שו לא מצוה גמורה, וצ"ע מש"כ צ" ס"כ) דמה שאין אנו נו בשו"ע שאין להשכים לילך נ ביהכ"נ (ולהתפלל אח"כ בי הולכין לדבר מצוה לפרנס מ עושה צדקה בנ

• וי"ע מהו לשוחח בעני התפלה מבלי שי דורכרד"ן) ומקום הספק או "עשיית" חפיציו, או דמי לה דבכל אופן אסור, שאסור: חפציו (או"ד שאני התם דכו וגו' משא"כ כאן, ו

ומענין לענין הנני להביא מגדים (פ' משפנ ודמעך.. בכור בניך תתן ל העוסקים בחפציהם (ובפרט קודם התפלה, שזה יכלבי תפילין, ובעמידתו להתפלל, מסמיך תפלתו למטתו ובלת התפלה כדנפסק בשו"ע (די כשאר דיני תורה) או היה מחשבתם בשעת הנחת תו כראוי עכלו

• כ' בשו"ת אבני ישפה (ח קודם התפלה ללכת לו עי"ב, ואולי שמי שהגמי אמעריקאנים ורוצה כבר ' התפלה (לפי מטבע היוצא) מצוה (ושוב מותר נמי לו כדמצינו בעלמא היתר רי טירחה)

ואגב: בס' דברי מנחם הממהרים כבוקר

פרנסתם לפני התפלה... עו"ש בס' מנחם ציון (פ')

L (בשלח)....

סימן ס"א

שאלה - מהו לקרות עתון לפני התפלה, ומהו עלונים שמשמים בפתחי בתי כנסיות ומדרשות שמפרסמים שם שמחות, וכן שאר סוגי מסחר, ומהו באותן שיש בהם חדשות מהוויות העולם [ובתוכה ינואר מהו לעשות מלאכות קלות קודם התפלה].

תשובה - יש למנוע. מה שיש לדון אי

קריאת החדשות הוא בכלל איסור עשיית חפיציו, כאשר ראיתי להחמיר בס' דעת נוטה מהגרח"ק שליט"א (תפלה, ע' רמ"ז) שאסור כמו עשיית צרכיו (ועיי"ש בהגה דגם לקרות מודעות בעברו ברחוב לביהכ"נ להתפלל אסור, אלא שאם כבר אמר מקצת ברכות יש להקל להסתכל לרגע כעתון או במודעה לקרות דבר נחוץ). אבל לענ"ד לפקפק דמה עשיית צרכיו בזה, ואולי דמיירי שקורא מעניני עסקי העבודה ופרנסה, ועדיין צ"ע שעדיין אינו מסדר כלום (וע' להלן סי' ס"ג), ובפרט להסוברים דמלאכה קלה מותר קודם התפלה, וכס' תפילה כהלכתה (פ"ב הערה ז') מביא מהגרשז"א ז"ל דעיון חטוף (רפרוף קל) בעתון שרי, וכ"ה בשמו בס' הליכות שלמה דלהסתכל ברפרוף קל ליכא איסור, וכן מביא בס' אשה"א (י"ט-ב) מבעל קות"ש ז"ל דלעיי"ן רגע בעיתון מותר (ונראה דעיון חטוף, ועיון לרגע, הוא רק קריאת כותרות של החדשות (בעמוד ראשון)).

מיהו קריאת עתון יש לדון לאסור משום שהוא דבר המושך, ואסור לשהות קודם שיתפלל (אם לא כשיקרא רק הכותרות שבדף הראשון).

ת"ת סי' קי"ט (בנד"ז אם עסק פרנסת בני ביתו חשיב דבר מצוה) וכתבנו שהוא סרך מצוה, אבל לא מצוה גמורה, וצ"ע מש"כ בערוה"ש (או"ח סי' צ' ס"כ) דמה שאין אנו נוהרין בהמבואר שם בשו"ע שאין להשכים לילך בדרך מעיר שיש שם ביהכ"נ (ולהתפלל אח"כ ביחידות) משום שאנו הולכין לדבר מצוה לפרנס משפחתו שהוא מכלל עושה צדקה בכל עת.

• **וי"ע** מהו לשוחח בעניני משא ומתן לפני התפלה מבלי שיסדר איזה דבר (רק דורכרד"ן) ומקום הספק אם האיסור הוא רק "עשיית" חפיציו, או דמי להמצאת חפיציו כשבת דבכל אופן אסור, שאסור אפילו רק 'להמציא' חפיציו (או"ד שאני התם דכתיב 'ממצוא' חפיצין וגו' משא"כ כאן, ואכתי צ"ע.

ומענין לענין הנני להביא כאן מש"כ בס' נועם מגדים (פ' משפטים עה"פ מלאתך ודמעך.. בכור בניך חתן לי, אופן ח') בגנות העוסקים בחפציהם (ובפרט לדבר הוללות ח"ו) קודם התפלה, שזה יכלבלוהו אח"כ בהנחת תפילין, ובעמידתו להתפלל, ואילמלי היה האדם מסמיך תפלתו למטתו ובלתי עשות חפיציו קודם התפלה כדנפסק בשו"ע (דין פשוט לכל ישראל כשאר דיני תורה) אז היה אפשר להם לקדש מחשבתם בשעת הנחת תפילין ובעת התפלה כראוי עכ"ל ט.

• **כ'** בשו"ת אבני ישפה (ח"ו סי' י"ב ו') שאסור קודם התפלה ללכת לחלפן להחליף דולרים עיי"ב, ואולי שמי שהגיע לא"י עם מעות אמעריקאנים ורוצה כבר לחלק צדקה בשעת התפלה (לפי מטבע היוצא) דמותו דחשיב צורך מצוה (ושוב מותר נמי להרבות להחליף יותר כדמצינו בעלמא היתר ריבוי בשיעורין בחד טירחה).

ואגב: בס' דברי מנחם (פ' בשלח) בגנות הממהרים בבוקר לעסוק בהמצאת

זו יהלך תפלה מיו פי א, ולא מי בסי כהא"א

ט"ז י"ו 'אם א דבר 'איסור, ר כבר

יילו מי ולומר פי מה סחורה ים נע' יא דכ' קיי"ל כיוצא העסק האב בר עם שמים, לגמרי איסור יהושע אמרינן מדין רש"א מצוה אבל תפלה זו את הל'